OKTÓBER 2022 | ROČNÍK IV. – MESAČNÍK | ZADARMO noviny@stupava.sk

STUPAVSKÉ NOVINY

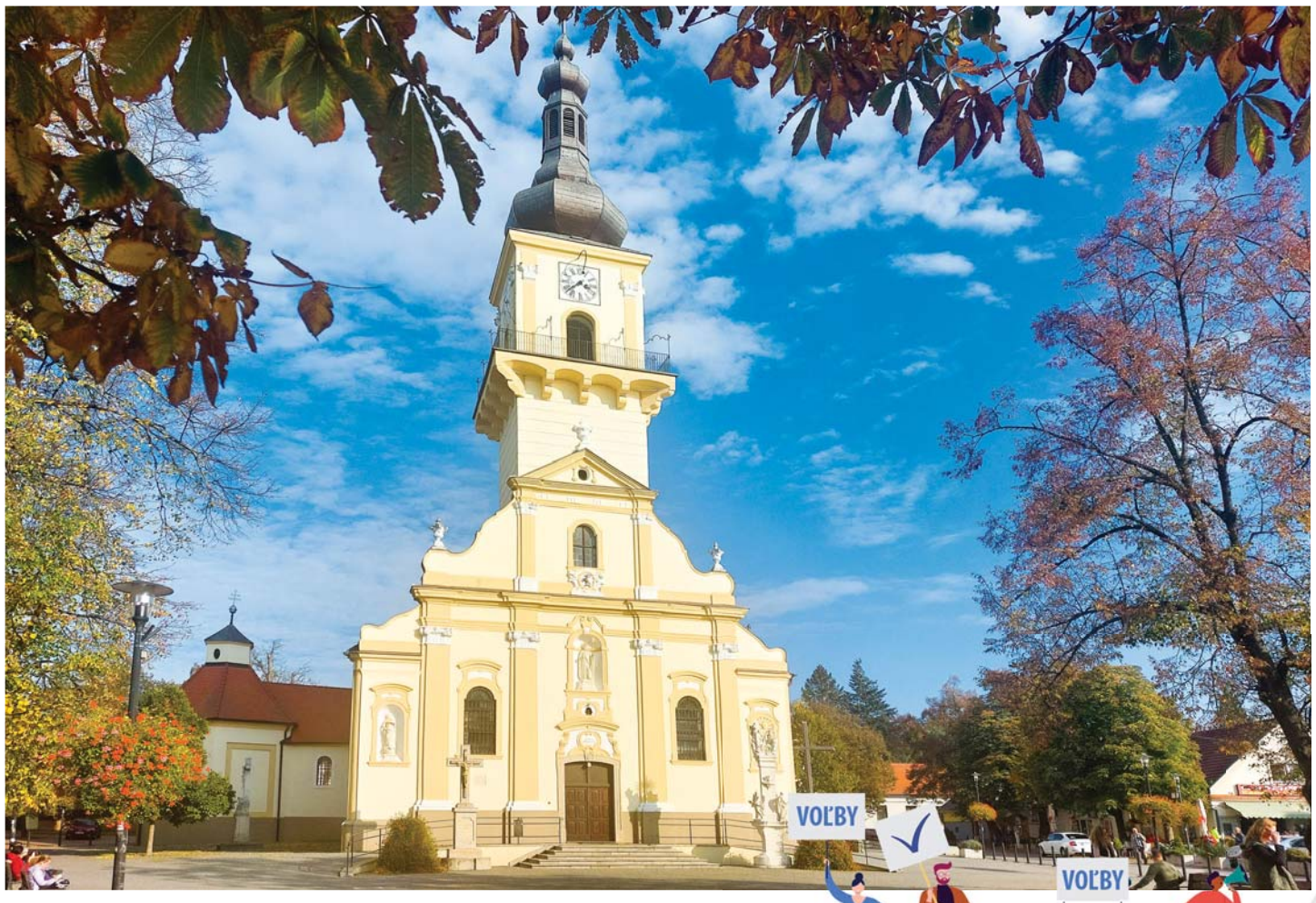

Nedávno sa mestskí poslanci stretli na svojom poslednom zastupiteľstve v ich končiacom sa funkčnom období. Pred nami sú voľby. Voliť si budeme nového primátora a 16 poslancov do mestského zastupiteľstva.

Okrem toho budeme voliť aj nového predsedu a poslanca BSK. Možno si poviete, mňa voľby nezaujímajú, na jednom hlase aj tak nezáleží. Opak je však pravda – záleží na každom hlase a na každom názore. Ako si zvolíme, tak budeme mať.

Tak či onak, v rukách máte októbrové vydanie Stupavských novín, ktoré po viac ako ročnej prestávke začali opäť pravidelne vychádzať ako mesačník v roku 2019. Veríme, že sú pre vás stále užitočné a každý si v nich nájde to svoje.

Vaša redakcia

Voľby 2022

Byť či nebyť doma počas volieb? To je otázka, ktorá padla v týchto dňoch v mnohých domácnostiach. Čaká nás jeden deň, počas ktorého si zvolíme najviac našich zástupcov do orgánov samosprávy v histórii. Termín 29. október znamená však pre Slovákov aj sťahovanie národov. Západ na východ a opačne. Bude predsa viac dní voľna a dušičky.

Voliť budeme po prvý raz nielen do orgánov samosprávy obcí, ale aj do orgánov samosprávnych krajov. Ministerstvo vnútra SR prípravou a prijatím tejto zmeny sledovalo cieľ, ktorým je zefektívnenie volebných procesov.

„Ministerstvo vnútra venuje volebnej legislatíve, ako aj samotnej príprave a priebehu volieb mimoriadnu pozornosť. Reagujeme aj na postrehy voličskej verejnosti. Spojenie volieb je ústretový krok voči voličom, ktorí tak nebudú musieť merať dvakrát cestu k volebným urnám. Zároveň sa vytvára priestor na zatraktívnenie krajských volieb, o ktoré bol v minulosti nižší záujem,“ vysvetlil minister vnútra SR Roman Mikulec.

Stupava sa pripravuje na voľby

Podľa predbežných odhadov žije v Stupave cca 9 400 voličov, ktorí v týchto spojených voľbách budú voliť

- predsedu Bratislavského samosprávneho kraja spomedzi 8 kandidátov,
- jedného poslanca zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja spomedzi 6 kandidátov (volebný obvod 16),
- primátora mesta Stupavy spomedzi 4 kandidátov a
- 16 poslancov Mestského zastupiteľstva v Stupave spomedzi 43 kandidátov (8 volebných obvodov; v každom 2 mandáty).

Volebné miestnosti

Voliči môžu svoje hlasy odovzdať v ôsmich volebných okrskoch, v ktorých sú zriadené volebné miestnosti takto:

Vo volebnom okrsku č. 1 bude volebná miestnosť na Mestskom úrade Stupava.

Volebná miestnosť vo volebnom okrsku č. 2 bude zriadená v Materskej škole na Marcheggskej ulici č. 58.

Pre volebný okrsok č. 3 sa pripravuje volebná miestnosť v budove Základnej umeleckej školy na Cintorínskej ul. č. 1.

Voličov vo volebnom okrsku č. 4 obslúži volebná miestnosť v budove Materskej školy na ul. Janka Kráľa č. 6 – vchod z Mlynskej ulice oproti parkovisku.

Volebná miestnosť vo volebnom okrsku č. 5 bude pripravená v Kultúrnom dome na Agátovej ul. č. 9 v malej sále (vchod od parkoviska).

Volebné okrsky č. 6 a 7 budú mať volebné miestnosti v panelovej budove Základnej školy kpt. J. Nálepku na Školskej ulici č. 1.

Voliči vo 8. volebnom okrsku nájdu svoju volebnú miestnosť v Materskej škole na Hviezdoslavovej ul. č. 8.

Každá volebná miestnosť bude viditeľným spôsobom označená už pri vstupe z ulice do budovy, v ktorej sa nachádza.

Oznámenia o mieste a čase konania volieb boli doručené do všetkých domácnos-

(Pokračovanie na str. 2)

07 **DHZ**
Stupavskí hasiči zasahujú

09 **DNI ZELÁ**
Boli ste pri tom?

16 **ŽIJÚ MEDZI NAMI**
Anna Rácová

23 **RECEPT**
Mrežovník s ovocím

(Pokračovanie zo str. 1)

tí. Ak má niekto nejasnosti o tom, v ktorom okrsku môže voliť, nech požiada o poskytnutie tejto informácie mestský úrad, najlepšie formou kontaktného formulára na webovom sídle mesta alebo na e-maile pavol.baxa@stupava.sk, alebo na tel. čísle 0905 496 084.

Zoznam voličov

Voliči si majú možnosť overiť v referáte evidencie obyvateľstva, či sú zapísaní v zozname voličov. Ak majú nejaké námietky týkajúce sa ich zapísania alebo nezapísania do zoznamu voličov, treba ich čo najskôr riešiť v námietkovom konaní.

Špeciálny spôsob hlasovania pre voličov v karanténe

Ak sa bude niektorý volič nachádzať v karanténe z dôvodu výskytu ochorenia na COVID-19 a má záujem voliť špeciálnym spôsobom hlasovania, je potrebné, aby tento záujem nahlásil osobne alebo prostredníctvom inej osoby zapisovateľovi Mestskej volebnej komisie v Stupave Ing. Pavlovi Baxovi na tel. čísle 0905 496 084. V telefonickej žiadosti treba oznámiť nasledujúce údaje:

a) meno a priezvisko voliča,
b) rodné číslo,
c) adresu trvalého pobytu,
d) adresu miesta, na ktorom žiada vykonať hlasovanie špeciálnym spôsobom, ak je odlišná od adresy trvalého pobytu; adresa miesta, na ktorom žiada vykonať hlasovanie špeciálnym spôsobom, sa musí nachádzať na území volebného obvodu pre voľby poslancov obecného zastupiteľstva podľa miesta trvalého pobytu oprávneného voliča,
e) telefonický kontakt.

Ak sú v domácnosti, ktorá je v karanténe, viacerí voliči, je potrebné, aby všetci vyššie uvedeným spôsobom požiadali o špeciálny spôsob hlasovania, inak im nebude hlasovanie týmto spôsobom umožnené.

Telefonickú žiadosť je možné podať v čase úradných hodín najneskôr v piatok 28. 10. 2022 do 12.00 hod.

K voličom, ktorí požiadali z dôvodu karantény o tento spôsob hlasovania, budú vyslaní dvaja členovia špeciálnej volebnej komisie, ktorí žiadateľovi hlasovanie umožnia.

Priebeh hlasovania vo volebnej miestnosti

Voličovi sa ešte pred vstupom do volebnej miestnosti odporúča, aby sa oboznámil so spôsobom hlasovania a so vzorom hlasovacích lístkov, ktoré mu budú vydané. Volič na informačnom paneli a aj v osobitných priestoroch na úpravu hlasovacích lístkov nájde informácie o tom, ktorá politická strana alebo koalícia späť vzala kandidátnu listinu alebo odvolala svojho kandidáta, alebo ktorý kandidát sa vzdal.

Volič sa vo volebnej miestnosti a v jej bezprostrednom okolí riadi pokynmi komisie. Po príchode do volebnej miestnosti sa volebnej komisii preukáže občianskym preukazom (cudzinec s trvalým pobytom v meste dokladom o pobyte cudzinca), prevezme si hlasovacie lístky a obálky a ich prevzatie potvrdí podpisom do zoznamu voličov. Keďže ide o spojené voľby, volič potvrdí vlastnoručným podpisom prevzatie

- hlasovacieho lístka na voľbu predsedu Bratislavského samosprávneho kraja označeného modrou farbou,
- hlasovacieho lístka na voľbu poslanca zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja označeného modrou farbou,
- modrú obálku opatrenú pečiatkou mesta Stupavy so štátnym znakom
- v zozname voličov pre voľby do orgánov samosprávneho kraja

a prevzatie

- hlasovacieho lístka bielej farby na voľbu primátora mesta Stupavy,
- hlasovacieho lístka bielej farby na voľbu poslanca Mestského zastupiteľstva v Stupave,
- bielu obálku opatrenú pečiatkou mesta Stupavy so štátnym znakom
- v zozname voličov pre voľby do orgánov samosprávy mesta Stupavy.

Volič má právo odmietnuť účasť na voľbách, či už do orgánov Bratislavského samosprávneho kraja alebo do orgánov samosprávy mesta Stupava tým, že príslušné hlasovacie lístky a obálku neprevezme. Je potrebné, aby túto skutočnosť oznámil vopred (člen okrskovej komisie sa ho bude pýtať, či sa chce na predmetnom hlasovaní zúčastniť).

Po prevzatí príslušných hlasovacích lístkov sa volič odoberie do priestoru na úpravu hlasovacích lístkov, kde osobne zakrúžkuje poradové číslo vybraného kandidáta alebo kandidátov podľa informácie na hlasovacom lístku (informácie o spôsobe úpravy hlasovacích lístkov). Upravené biele hlasovacie lístky vloží do bielej obálky a upravené modro označené hlasovacie lístky vloží do modrej obálky. Potom sa odporúča tieto obálky zalepiť, aby z nich hlasovacie lístky nevypadli.

Ak sa volič pri úprave hlasovacieho lístka pomýli, má právo požiadať komisiu o vydanie nového hlasovacieho lístka. Volič je povinný nesprávne vyplnený alebo nevyplnený hlasovací lístok, ktorý nevložil do obálky, vložiť do schránky na odloženie nepoužitých alebo nesprávne upravených hlasovacích lístkov. Nesplnenie tejto povinnosti je priestupkom.

Ak volič nie je schopný v dôsledku svojho zdravotného postihnutia alebo zmeneného zdravotného stavu hlasovací lístok upraviť osobne, má právo požiadať o pomoc iného voliča, ktorý je spôsobilý podľa jeho pokynov hlasovacie lístky upraviť a vložiť ich do príslušných obálok. Túto pomoc nemôže poskytnúť člen komisie.

Modrú obálku s upravenými hlasovacími lístkami vloží volič osobne do modrej volebnej schránky. Bielu obálku s upravenými hlasovacími lístkami vloží osobne do bielej volebnej schránky. V praxi sa stáva, že volič necháva vložiť obálku do volebnej schránky svojmu dieťaťu. Tento postup je nezákonný. V takomto prípade odporúčame voličom, aby obálku vkladali do volebnej schránky spoločne s dieťaťom.

Je dôležité, aby voliči vložili biele hlasovacie lístky do bielej obálky a modré hlasovacie lístky do modrej obálky. Taktiež je dôležité, aby voliči vložili biele obálky do bielej volebnej schránky a modré obálky do modrej volebnej schránky. Nedodržanie tohto postupu bude mať za následok neplatnosť hlasovacích lístkov!

Potom volič volebnú miestnosť opustí.

Upozornenie: Žiadna osoba, a teda ani volič, nemôže vykonávať vo volebnej miestnosti a v jej bezprostrednom okolí volebnú kampaň! Skontrolujte preto pri odchode z priestoru na úpravu hlasovacích lístkov, či ste tam nenechali svoje pomôcky pre označenie kandidátov na hlasovacích lístkoch, napr. volebné letáky alebo iné volebné materiály!

Pavol Baxa, foto: švo

Mesiac október je mesiacom úcty k starším

Jeseň je nádherný čas, keď stromy aj celá príroda predvádzajú pestrofarebnú paletu. Jeseň je naozaj krásna. Takouto krásnou by mala byť aj jeseň života, no nie každý má šancu prežiť ju podľa svojich predstáv.

Tak ako po lete prichádza jeseň, prichádza po mladosti jeseň života. Všetko na svete dokáže človek zastaviť, čo však nedokáže zastaviť, je čas. Prichádza staroba, ktorá je prirodzenou súčasťou života každého z nás. Každý malý chlapec bude raz dedko, každé dievča bude raz babkou, všetci raz budeme starí. Čas plynie ako rieka nášho života. Míňa sa deň za dňom, rok za rokom a my sa v určitej chvíľke zastavíme a zistíme, že telo sa hrbí a hlava už nestíha. Formuje nás sám život svojimi radosťami, ale aj starosťami.

Pokiaľ ste ešte v mladom veku, majte úctu k tým, ktorí tvrdo pracovali, aby sa žilo lepšie. Úctu k tým, ktorí sa každý deň vzdávali radostí, ktoré im život ponúkal, aby urobili šťastnými deti. Majte úctu k svojim otcom a k svojim mamám. K svojim prarodičom, pretože vám ešte vždy majú čo dať. Na prejavenie úcty k starším nestačí jeden mesiac v roku, ale treba ju prejavovať neustále! Veď si ju zaslúžia. V terajšej dobe sa stáva, že sa nemá kto starať o rodičov a starých rodičov. Príčiny môžu byť rôzne: sociálne, strata zamestnania, prípadne morálne – prednostný záujem o sebecké pôžitkárstvo pred pomocou a starostlivosťou o rodičov, prípadne o starých rodičov. Človek akoby zabudol, že aj on raz zostarne a bude tiež potrebovať pomoc. V októbri máme Deň starých rodičov. Deň starých rodičov vznikol na podnet Američanky Marian Lucille Herndon McQuade, ženy v domácnosti, matky 15 detí a starej matky 40 detí. Kampaň za ustanovenie tohto sviatku sa začala v roku 1970 . Oficiálne bol vyhlásený v roku 1978 a dátumy tohto sviatku sa v krajinách rôznia.

U nás sa začal sláviť v druhú októbrovú nedeľu. Tento deň je príležitosťou ukázať lásku k starým rodičom a zas oni majú možnosť prejaviť svoje city k svojim deťom a vnúčatám, podať im pomocnú ruku a podeliť sa s nimi o životné múdrosti. Starí rodičia si našu pozornosť zaslúžia. Veď na starých rodičov a pobyt u nich sa nedá nikdy zabudnúť! Sú to najkrajšie spomienky z detstva. Prajeme všetkým seniorom do ďalších rokov života najmä pevné zdravie, veselú myseľ a veľa dôvodov na úsmev a radosť zo života.

A tiež to, aby ste mali krásne spomienky na tých, ktorí už nie sú medzi nami. Zaspomínajte si na dedka, ktorý vedel všetko vyrobiť, a babku, ktorá bola najlepšia kuchárka na svete. Keď niečo piekla, tak celý dvor sa zbehol pod kuchynské okno, že čo to tak rozvoniava? Predsa buchty plnené domácim trnkovým lekvárem a k temu čaj ze sušenéj lipiny a osladený medem. Takéto sladké chvíle bývali u starenky!

A nezabudnite: *„Starí rodičia držia naše malé ruky len chvíľu, ale naše srdce navždy.“*

RP, foto: švo

Októbrové zasadnutie MsZ

Mestskí poslanci sa stretli na svojom poslednom zasadnutí mestského zastupiteľstva v tomto volebnom období 28. septembra 2022.

V úvode primátor vo svojej ústnej informácii o dianí v meste uviedol, že 8. 9. 2022 bolo v Malom parku otvorené Ekocentrum Stupava. Jeho činnosť bude zameraná na aktivity v oblasti ekológie a ekologickej výchovy, budú v ňom prebiehať rôzne semináre, workshopy, premietania a takisto ekologická edukácia pre naše škôlky a školy.

K nadstavbe ZŠ primátor uviedol, že pokračovala celé leto. Vyslovil sa za to, aby bola budova ZŠ maximálne zabezpečená proti požiaru. Predpokladaný termín ukončenia prác by mal byť začiatok novembra.

O Mástskom dome sa vyjadril, že po dokončení portálu sa budú robiť potery a napojenie na kanalizáciu. Po obití omietky vonkajšej fasády sa ukázalo, že v minulosti tam umiestnil Slovak Telekom nevzhľadnú debnu s vedeniami. Pre istotu sa mesto preto rozhodlo umiestniť volebnú miestnosť do MŠ Hviezdoslavova. Mástsky dom by mal byť kompletne hotový do konca októbra, príp. začiatku novembra.

K atletickej dráhe primátor uviedol, že v júli podpísalo mesto s fondom na podporu športu zmluvu o príspevku na projekt vybudovania atletickej dráhy. Do projektu sa mesto prihlasovalo v marci. Dodávateľ stavby sa však vyjadril, že je potrebné realizovať atletickú dráhu čo najskôr, a to z dôvodu rastu cien materiálov. Preto sa mesto do výstavby dráhy pustilo už teraz.

Ďalej primátor informoval, že boli vyhlásené verejné obstarávania na MŠ Zvončeková a MŠ Ružová. Obe verejné obstarávania už bežia na základe odporúčania riadiaceho orgánu a čaká sa na pridelenie dotácie. Problém je, že tieto peniaze sú zo starších eurofondov a deadline je koniec roka 2023, keď musia byť stavby hotové a faktúry vyplatené.

Čo sa týka nového verejného osvetlenia, primátor uviedol, že v roku 2020 bola hotová prvá projektová dokumentácia, avšak pri analýze sa zistilo, že táto dokumentácia obsahuje aj osvetlenie, ktoré nie je majetkom mesta Stupavy. V roku 2021 poslalo mesto asi 600 užívateľom výzvy, aby odovzdali verejné osvetlenie do majetku mesta. Z 15 ulíc bolo mesto úspešné len v prípade troch ulíc, takže sa potom projekt uzavrel.

Kontrola

Hlavná kontrolórka mesta Mgr. Hricová k správe o kontrole plnenia uznesení uviedla, že v čase vypracovania kontroly plnenia uznesení nebolo známe, že sa poslanci dohodnú na súbornom stanovisku, koncepte riešenia územného plánu. Mestské zastupiteľstvo zobralo informáciu o kontrole plnenia uznesení MsZ v Stupave na vedomie a konštatovalo, že:

1. uznesenia č. 78/2021, 105/2021, 174/2022 v bode B, 20/2022, 29/2022, 31/2022, 53/2022, 54/2022, 55/2022, 56/2022, 71/2022, 72/2022, 73/2022, 74/2022, 75/2022, 76/2022, 77/2022, 78/2022, 79/2022, 94/2022, 95/2022, 96/2022, 97/2022, 98/2022 a uznesenie č. 99/2022 boli splnené,

2. uznesenia č. 117/2018 v bode B, 45/2019 v bode C, 189/2021, 190/2021, 191/2021, 206/2021, 207/2021 v bode B, 208/2021, 48/2022 a uznesenie č. 67/2022 sú plnené priebežne.

Uznesenie č. 61/2022 z dňa 28. apríla 2022 bolo zrušené.

Územný plán

Viceprimátor mesta sa k tomuto bodu vyjadril, že mesto Stupava zaznamenalo v rokoch 2000 – 2021 prírastok 4 200 obyvateľov, v priemere 200 obyvateľov za rok. Budovanie občianskej vybavenosti a zariadení sociálnej infraštruktúry však za týmto dynamickým nárastom z 8 000 na 12 000 obyvateľov výrazne zaostávalo. Rozvoj mesta, ako bol schválený vo februári 2022 vo variante 1, predstavuje predpokladaný prírastok do roku 2035 ďalších 3 000 obyvateľov a 1 500 bytov. To znamená ponechať na výstavbu len tie rozvojové plochy, ktoré boli určené v terajšom územnom pláne. Mesto má záujem vyvážiť doterajšiu bytovú výstavbu rozvojom občianskej vybavenosti, dopravnými stavbami, podporou pracovných príležitostí na území mesta. Novou témou je aj zmiernenie dopadov na zmenu klímy a ochrana poľnohospodárskeho pôdneho fondu. Zámerom je tiež aktualizovať zadanie do tej miery, aby bránil obstaraniu nevhodných zmien a doplnkov k územnému plánu.

Mestské zastupiteľstvo v Stupave schválilo zmenu zadania územného plánu mesta Stupavy z roku 2014 v súlade s uznesením č. 39/2022, ktorým Mestské zastupiteľstvo v Stupave schválilo výber variantu 1 pre ďalší postup obstarávania územného plánu mesta Stupavy tak, že zo schváleného zadania sa vypúšťa odsek z kapitoly B. v znení: „Vytvorenie priestorových predpokladov pre rozvoj obytno-vybavenostného územia Háje“.

Ďalej poslanci schválili predložené súborné stanovisko ku „Konceptu riešenia územného plánu mesta Stupavy, jún 2021“, ktorého súčasťou je vyhodnotenie stanovísk a pripomienok uplatnených pri verejnom prerokovaní. Takisto schválili kapitolu 4 – ďalšie požiadavky na spracovanie návrhu riešenia územného plánu a ponechanie objektu výcviku špeciálnej prípravy (strelnica) v k. ú. Mást, obec Stupava, okres Malacky, ako funkčnej plochy F12 zariadenia ministerstva obrany a ministerstva vnútra na účely ministerstva vnútra.

Návrh 3. zmeny rozpočtu

Vedúca ekonomického oddelenia MsÚ Ing. Tomkovičová uviedla, že v pôvodne schválenom rozpočte na rok 2022 bola vykonaná 1. a 2. zmena, kde bol celkový hospodársky prebytok 22 681 eur. Bežné príjmy rozpočtu sú k 30. 6. 2022 plnené na 55,48 %.

Čo sa týka výdavkov súvisiacich s nadstavbou ZŠ – mesto muselo požiadať o predĺženie splatenia úveru o pol roka, lebo úver sa bude splácať až v roku 2023.

Ing. Tomkovičová uviedla, že 3. zmena je veľmi dôležitá a vyplýva z čerpania rozpočtu k 30. 6. 2022. Bežné príjmy sa zvyšujú o sumu 876 673 eur, bežné výdavky sa zvýšia o 645 064 eur, takže prebytok rozpočtového hospodárenia by mal byť 25 290 eur.

Ďalšie body

Počas svojho ďalšieho rokovania zobralo Mestské zastupiteľstvo v Stupave na vedomie informáciu o príprave volieb do orgánov samosprávy obcí a do orgánov samosprávnych krajov dňa 29. 10. 2022, takisto ročnú správu o stave bytového fondu vo vlastníctve mesta Stupavy za kalendárny rok 2021 a odporučilo primátorovi a hlavnej kontrolórke mesta v zmysle čl. III ods. 2 dodatku č. 2 k zmluve o nájme futbalového ihriska zabezpečiť kontrolu plnenia investičného zámeru z hľadiska jeho rozsahu plnenia, majetkovo-právneho vyrovnania a zabezpečenia práv stupavského futbalového klubu, ktoré vyplývajú zo zmluvy a dodatku č. 2. Poslanci zobrali na vedomie takisto správu o výsledku kontroly hospodárnosti a efektívnosti pri vynakladaní výdavkov na právne služby v organizáciách založených a zriadených mestom Stupavou za roky 2020, 2021 a 1. polrok 2022.

Záverečné slovo primátora

Na záver rokovania zastupiteľstva primátor Peter Novisedlák uviedol niekoľko výziev, ktoré mesto Stupavu čaká v najbližšom období bez ohľadu na to, koho občania zvolia za primátora a poslancov MsZ. V prvom rade bude potrebné riešiť energetickú krízu. Mnohé mestá, keď im skončili kontrakty alebo skrachovali dodávatelia energií, skončili na spotových cenách.

Rok 2023 bude veľmi náročný nielen pre mesto, ale aj pre spoločnosť, podniky a nemocnice. Zatiaľ jediní ochránení budú občania, tí majú ceny energií do konca roka zastropované. Treba však počítať s tým, že v roku 2023 môžu ceny vyskočiť o 100 aj 200 %.

Na druhej strane rozpočtu budú príjmy, ktoré zatiaľ nepoznáme a čakáme na prognózu ministerstva financií. Nevieme najmä to, ako dopadne daňový bonus na dieťa, ako bude tento zákon prijatý, ako budú samosprávy kompenzované.

Primátor ďalej poďakoval za schválenie konceptu územného plánu a uviedol, že do konca roka 2023 bude potrebné vypracovať a dokončiť návrh plánu, inak ho budeme musieť urobiť celý nový podľa novej legislatívy. Čo sa týka skládky odpadov – máme právoplatné integrované povolenie, môžeme ju začať rekultivovať (uzavrieť), voči mestu sa zastavilo konanie zo strany SIŽP vo veci uloženia pokuty vďaka tomu, že mesto predložilo zmysluplný plán rekultivácie a splnilo podmienky, ktoré dala mestu inšpekcia.

Primátor upozornil aj na situáciu vo VaK, kde sú 3 nádrže, z ktorých sú dve po životnosti technológií v nich umiestnených. Ďalej bude potrebné venovať sa výstavbe novej ZŠ. Tento rok sa ukončí nadstavba, čo nám dá čas cca 4 – 5 rokov. Potom bude potrebné začať robiť reálne práce na výstavbe novej školy. Ako posledný vážny bod uviedol primátor zastaranú vodovodnú sieť, ktorú budovala ešte stará cementáreň na uliciach Školská, Hlavná, Zdravotnícka, Bezručova, Budovateľská, Agátová a Kúpeľná.

Primátor poďakoval poslankyniam a poslancom MsZ za účasť a aktivitu na 33 mestských zastupiteľstvách, ktoré spolu absolvovali. Poďakoval takisto za ich prácu v komisiách, mestskej rade, radách škôl, dozorných radách, sobášiacim za viac ako 130 vykonaných sobášov za toto volebné obdobie. Taktiež poďakoval kolegom z mestského úradu, pani prednostke, oddeleniu investičnému, majetkovému, ekonomickému, ktoré pracovali na veľkých projektoch. Poďakoval aj kolegom, ktorí ponúkajú služby občanom mesta v oblasti matriky, ekonomickej, sociálnej starostlivosti, životného prostredia, mestským organizáciám za čistenie, zveľaďovanie a zabezpečovanie bezpečnosti nášho mesta. Poďakoval takisto občianskym združeniam a obyvateľom, ktorí pomohli rozvoju mesta, ako i všetkým organizáciám, ktoré zapájajú či už mladých, alebo starších obyvateľov do svojich aktivít v oblasti kultúry, športu, životného prostredia, histórie, lebo vďaka nim sa zásadným spôsobom obohacuje komunitný život v meste.

rr, foto: Peter Kubička

Termín nasledujúceho mestského zastupiteľstva bude určený do 30 dní od podpísania volebnej zápisnice.

Jesenná údržba

VPS STUPAVA
Staráme sa o Stupavu

Začiatkom jesene sme sa popri bežných činnostiach, ako sú vývoz odpadu a jeho triedenie, čistenie ciest a chodníkov alebo práce v zbernom dvore, venovali aj mnohému ďalšiemu.

Nechýbala oprava verejného osvetlenia, orezy polámaných stromov a konárov, kosenie a starostlivosť o zeleň v meste. Samozrejme, v uliciach sme boli aj počas príprav a priebehu Dní zelá v prvý októbrový víkend.

Odovzdali sme odpad na ďalšie spracovanie

Aj vďaka tomu, že triedite, sme mohli na ďalšie spracovanie odovzdať drobný elektronický odpad a plasty.

V zbernom dvore môžete odovzdať elektroodpad ako staré televízory, prehrávače, vysávače, žehličky, kuchynské spotrebiče či kancelárske vybavenie. My ho následne posunieme ďalej na spracovanie, takže suroviny a materiály majú možnosť sa zrecyklovať v novom výrobku. Samozrejme, môžete odovzdať aj textil, plasty, papier či sklo, použitý kuchynský olej, zelený odpad zo záhrad a za poplatok aj drobný stavebný odpad.

Orezy zelene okolo chodníkov

Venovali sme sa aj orezom kríkov či zelene okolo chodníkov. Pohyb pešo, s kočíkom či na bicykli tak bude opäť o niečo pohodlnejší.

Oprava verejného osvetlenia

Pravidelne sa venujeme aj oprave verejného osvetlenia. Ak niekedy počas dňa uvidíte svietiť lampy, môže to byť práve preto, že kolegovia sú v teréne a riešia poruchy.

Dni zelá

Nechýbali sme v uliciach ani počas Dní zelá. Pred samotným začiatkom sme sa venovali koseniu v parku, príprave plochy na Barónovom, rozmiestneniu kontajnerov, mobilných toaliet alebo zábradlí. Počas

a po nich sme sa starali o poriadok a čistenie ulíc, rovnako o demontáž a odvoz stánkov či vybavenia.

Búranie prístavby Troyerovej kúrie

Odstránili sme časť prístavby Troyerovej kúrie na Barónovom pred kultúrnym domom, ktorá bola pred niekoľkými mesiacmi poškodená. Táto prístavba netvorila pôvodnú Troyerovu kúriu a bola k nej v neskoršom období dostavaná. Jej poškodením vznikol otvor a následne trhliny na konštrukcii budovy, po ktorých statik konštatoval havarijný technický stav a riziko samovoľného zrútenia. Vzhľadom na toto riziko mesto pristúpilo k odstráneniu poškodenej časti budovy. Pôvodná Troyerova kúria zostane zachovaná a bude zrekonštruovaná ako plánovaná súčasť nového projektu Základnej umeleckej školy a Troyerovho námestia.

Ďalšie informácie o našej činnosti nájdete na webovej stránke www.vps-stupava.sk alebo na FB VPSStupava.

Zber nadrozmerného odpadu

Počas 4. a 5. novembra 2022 budú v zbernom dvore na Mierovej ulici v Stupave pristavené veľkoobjemové kontajnery na nadrozmerný komunálny odpad. Ide o taký odpad, ktorý sa bežne nezmestí do zbernej nádoby, ako sú napríklad koberce, nábytok, sedacie súpravy, postele...

Zberný dvor bude otvorený v piatok 4. 11. od 7.00 do 15.30 hod. (obedná prestávka 11.30 – 12.30 hod.) a v sobotu 5.11. od 9.00 do 14.00 hod. Tieto kontajnery môžu využívať všetci obyvatelia Stupavy, ktorí majú uhradený miestny poplatok za komunálne odpady a drobný stavebný odpad, nie sú však určené záhradkárom.

Ďalšie dôležité informácie:

Drobný stavebný odpad sa odovzdáva celoročne za poplatok 0,078 eura/1 kg. Odpad vo vreciach a odpad, ktorý sa veľkosťou zmestí do smetnej nádoby, nie je veľkoobjemový odpad. Je to zmesový komunálny odpad a patrí do bežnej smetnej nádoby. V prípade, ak potrebujete jednorazovo zlikvidovať viac odpadu, je to možné riešiť zakúpením špeciálnych 120-litrových vriec, ktoré vyložíte spolu s nádobou. Ich cena je 2,60 eura/1 ks a zakúpiť sa dajú v zbernom dvore.

V prípade rekonštrukcie nehnuteľnosti, vypratávania priestorov a podobne si u nás môžete objednať pristavenie veľkoobjemového kontajnera. Jeho pristavenie a likvidáciu odpadu je v tomto prípade potrebné uhradiť individuálne.

ZBER NEBEZPEČNÉHO ODPADU V TOMTO TERMÍNE PREBIEHAŤ NEBUDE.

rr

Napriek šetreniu náklady rastú!

Podľa nášho vodného zákona je čistiareň odpadových vôd (ČOV) definovaná ako súbor objektov a zariadení na čistenie odpadových vôd a osobitných vôd pred ich vypúšťaním do povrchových vôd, do podzemných vôd alebo pred ich iným použitím.

Všetka voda, ktorú v našich domovoch i na našich pracoviskách používame (napr. na spláchnutie toaliet či umývanie zariadení i nás), sa stáva odpadom – odpadovou vodou. Tento odpad odteká mimo nás a často ani nevieme kam.

Cieľom našej súčasnej legislatívy je, aby všetka odpadová voda bola odvádzaná kanalizačnou sieťou do ČOV, kde prebieha množstvo procesov, pri ktorých sa pomocou baktérií, strojov a zariadení odstraňujú z odpadovej vody nečistoty vo vode rozpustné i nerozpustné, viditeľné i neviditeľné. Vyčistená voda potom putuje najčastejšie do vodného toku a čo je najdôležitejšie, už neznamená pohromu pre život v ňom.

Kameň úrazu

Na realizáciu všetkých spomínaných procesov sú potrebné stroje a zariadenia a pre ich chod je zase potrebná elektrina. A tá je kameňom úrazu – bohužiaľ, pre nás všetkých. Aká je teda spotreba elektrickej energie v našej ČOV v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi?

Na základe vyššie uvedených údajov je zrejmé, že:

- pri porovnaní rokov 2020 a 2021 prišlo v období 2. štvrťroka k poklesu spotreby, resp. dodávky elektriny na ČOV Stupava o 13 734 kWh,
- pri porovnaní rokov 2020 a 2021 prišlo v období mesiacov júl a august k poklesu spotreby, resp. dodávky elektriny na ČOV Stupava o 21 134 kWh,
- pri porovnaní rokov 2021 a 2022 prišlo v období 2. štvrťroka k poklesu spotreby, resp. dodávky elektriny na ČOV Stupava o ďalších 20 082 kWh,
- pri porovnaní rokov 2020 a 2021 prišlo v období mesiacov júl a august k poklesu spotreby, resp. dodávky elektriny na ČOV Stupava o ďalších 21 227 kWh.

2020		2021			2022		
Obdobie v roku 2020	Spotreba/ dodávka el. energie v kWh	Obdobie v roku 2021	Spotreba/ dodávka el. energie v kWh	Medziročný (21 a 20) pokles spotreby za dané obdobie	Obdobie v roku 2022	Spotreba/ dodávka el. energie v kWh	Medziročný (22 a 21) pokles spotreby za dané obdobie
2. štvrťrok	203 920	2. štvrťrok	190 186	13 734	2. štvrťrok	170 104	20 082
3. štvrťrok	199 888	3. štvrťrok	177 382	22 506	3. štvrťrok	*	*
júl, august	137 496	júl, august	116 362	21 134	júl, august	95 135	21 227

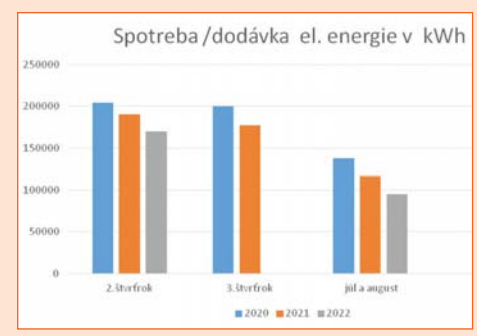

Výdavky za spotrebovanú elektrinu sú v rokoch 2020 a 2021 za porovnávané obdobie podobné. Obrovský rozdiel je však vo výdavkoch pri porovnaní roku 2022 s rokom 2021, keď prišlo v 2. štvrťroku 2022 k nárastu výdavkov o 84,2 % a v mesiacoch júl a august k nárastu výdavkov až o 279,6 %!

Biologické čistenie

Pri biologickom čistení využívame aktivovaný kal (zmesnú kultúru so „šikov-

9 otázok Mariánovi Závodnému

Vznik stupavských Komunálnych služieb siaha do roku 1950. Vznikli z potreby suplovať neexistujúce súkromné podnikanie v meste.

Obyvateľom priniesli napríklad opravu automobilov a motocyklov, sklenárstvo, práčovňu, záhradníctvo, kaderníctvo či krajčírstvo. Dnešné Verejnoprospešné služby vznikli 1. decembra 2015 ako príspevková organizácia mesta a zastrešujú rozmanité činnosti, ktoré prispievajú ku každodennému chodu mesta.

Odkedy pracujete vo VPS?

Nastúpil som v roku 2015 a v ďalšom roku som sa stal riaditeľom. Verejnoprospešné služby Stupava vtedy nadviazali na svoje historické úlohy v starostlivosti o mesto a zber odpadu.

Čo presne znamená, že ste príspevková organizácia?

Zriaďovateľom rozpočtových a príspevkových organizácií je obec alebo mesto. Rozpočtová organizácia je právnická osoba, ktorá je svojimi príjmami a výdavkami napojená na rozpočet svojho zriaďovateľa. Väčšinu našich výdavkov financujeme zo schválených rozpočtových peňazí od mesta, ale snažíme sa dofinancovávať naše fungovanie aj podnikateľskou činnosťou a výkonmi nad rámec schváleného rozpočtu. Takto sme si schopní každoročne „zarobiť“ približne 1/3 našich celkových príjmov. Medzi naše pravidelné činnosti patria odvoz komunálneho, triedeného a kuchynského odpadu, kosenie trávnikov, orezanie stromov, čistenie ulíc a chodníkov, odhŕňanie snehu, opravy mestského mobiliáru, rozhlasu aj verejného osvetlenia, starostlivosť o mestské detské ihriská a zeleň, príprava kvetinovej či sviatočnej výzdoby. V správe máme zberný dvor a mestské cintoríny. K bezproblémovej prevádzke mesta prispievajú Verejnoprospešné služby Stupava aj opravami ciest a chodníkov, výmenou dopravných značiek, čistením odtokov dažďovej vody, údržbou cyklotrasy alebo likvidáciou čiernych skládok. Nechýba ani obsluha, montáž a oprava smetných košov.

Aké boli vaše prvé kroky?

Najdôležitejšie bolo udržať fungovanie VPS nad vodou. Keď som nastúpil, podnik bol v červených číslach. Na to, aby sme sa z nich dostali, boli potrebné aj nepopulárne opatrenia. To, ako sa VPS za posledné roky posunula, je výsledkom spoločnej tímovej práce všetkých našich zamestnancov, ale aj kolegov z mestského úradu a zastupiteľstva. Pomáhajú nám aj občania svojimi podnetmi a často aj dobrovoľníckymi aktivitami k čistejšiemu a krajšiemu verejnému priestranstvu.

Čo sa vám podarilo, na čo ste hrdý?

Tešia ma komunitné, dobrovoľnícke akcie ako napríklad: revitalizácia verejného priestoru v parku, výsledkom čoho je Pivovarský rybník. Premena zanedbaného kúta nebola jednoduchá úloha. Vyviezli sme 600 ton nánosového bahna, prívodové kanály sme vyčistili od náletových drevín. Práce boli zavŕšené navezením 300 ton lomového kameňa na spevnenie brehov, rekonštrukciou betónovej hrádze s novým stavidlom a úpravou chodníkov. Za ďalšiu vydarenú činnosť považujem zverejnené pasporty mestského mobiliáru kontajnerových stojísk, zvozových obvodov, plôch na kosenie a mnohých ďalších praktických vecí ktoré nájdete na našej webovej stránke v sekcii mapy: https://www.vps-stupava.sk/passporty-mapy/. V roku 2020 sa začala úspešná spolupráca s dobrovoľníkmi a so sponzormi na obnove Artézskej studne na parkovisku pri ceste v smere na Lozorno, v roku 2021 sme upravili jej okolie a vysadili zeleň.

Koľko máte zamestnancov?

Koncom minulého roka ich bolo 53, aktuálne sme museli znížiť stav na 47.

Zaznamenali ste zníženie množstva plastov z domácností?

Áno, v priebehu tohto roka, ako ľudia začali zálohované plastové fľaše vracať do automatov, kleslo nám na triedičke množstvo spracovaných plastov.

Čo pre vás znamenajú Dni zelá?

Je to vždy nápor na všetkých zamestnancov. Tento ročník bol po dlhšej prestávke, tak sme nevedeli, aká bude návštevnosť. Pripravovali sme plochu Barónového, ktoré sme museli čo najlepšie zarovnať. Tri dni pred víkendom sme konečne dostali všetky povolenia na zbúranie rozpadnutej časti Troyerovej kúrie, kde sa nachádzal v streche azbest. Táto akcia bola naozaj „chuťovka“. Okrem toho sme tradične zabezpečovali likvidáciu odpadov z celého podujatia a organizačne pomáhali MKIC.

Aké sú vaše ďalšie plány?

Rozvíjať VPS a rozširovať naše spôsobilosti pre potreby mesta. Veľkou pretrvávajúcou výzvou je dlhodobo zanedbávaná obnova strojno-technologického vybavenia – nášho vozového parku aj zázemia. Ako je veľký investičný dlh na meste je proporčne aj na VPS. Toto, žiaľ, nie sme schopní riešiť bez externých zdrojov – či už fondových alebo mestských peňazí.

Takisto hodláme naďalej pomáhať pri rôznych komunitných iniciatívach, ako sú napríklad čistiace susedské akcie, pristavením veľkokapacitných kontajnerov a podobne.

Stupava sa rozrastá, čo to pre vašu organizáciu znamená? Budete sa rozširovať?

Plány na presťahovanie a zväčšovanie VPS zatiaľ nemajú konkrétnu podobu. Keď podnik začínal, nachádzal sa na periférii. Stupava však rastie z roka na rok. Teraz je všade okolo nás zástavba obytných domov. Tento nárast bytovej výstavby sa sústredil aj do nových mestských častí. Vznikajú nové ulice, nové domy, ku ktorým patria nové cesty, chodníky, zeleň, osvetlenie. To všetko pre našu spoločnosť znamená rozširovanie pôsobnosti a rozsahu prác. Zároveň, v súvislosti s rastúcim dôrazom na ochranu životného prostredia, neustále dbáme na lepšie triedenie odpadu, starostlivosť o mestskú zeleň a čistotu mesta aj parkov. Snažíme sa vzdelávať obyvateľov, šíriť osvetu a novinky z environmentálnej oblasti. Plánujeme takisto prednášky a stretnutia v novom Ekocentre Stupava o separácii odpadu a ďalších oblastiach ekológie.

Eva Švoňavová, foto: autorka

2020		2021			2022		
Obdobie v roku 2020	Výdavky za spotrebu, distribúciu a prenos elektriny bez DPH v €	Obdobie v roku 2021	Výdavky za spotrebu, distribúciu a prenos elektriny bez DPH v €	Medziročný (21 a 20) pokles spotreby za dané obdobie	Obdobie v roku 2022	Výdavky za spotrebu, distribúciu a prenos elektriny bez DPH v €	Medziročný (22 a 21) nárast výdavkov za dané obdobie
2. štvrťrok	23 182,66	2. štvrťrok	20 608,89	13 734	2. štvrťrok	37 969,51	17 360,62
3. štvrťrok	22 758,79	3. štvrťrok	18 974,26	22 506	3. štvrťrok	*	*
júl, august	15 616,9	júl, august	12 465,99	22 506	júl, august	47 326,05	34 860,06

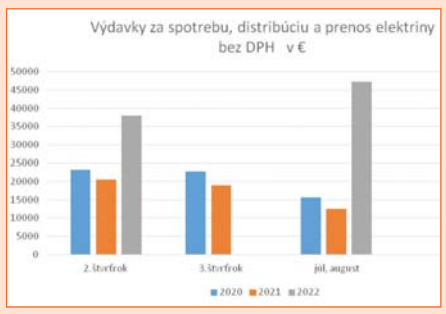

nými“ baktériami), ktorým ak zabezpečíme základné podmienky pre život (živiny, prevzdušňovanie a vznos), dokážu odstrániť z odpadovej vody rozložiteľné biologické znečistenie. Vyčistenú vodu môžeme potom vypúšťať do vodného toku Mláka bez prekračovania povolených limitov ukazovateľov znečistenia.

Pri spomínanom biologickom čistení ide v podstate o napodobenie samočistiacich procesov vo vodných tokoch, lenže z dôvodu urýchlenia musí byť proces intenzívny a s nadbytkom vzduchu. Na to však potrebujeme dúchadlá – stroje zabezpečujúce prevzdušňovanie a vznos aktivovaného kalu, ako aj miešadlá. Keďže baktérie sú živé organizmy, aj ony sa rozmnožujú, prijímajú živiny z odpadovej vody, vylučujú... Určité množstvo kalu sa tak stáva prebytočným. Oddeľujeme a spracúvame ho preto v rámci kalového hospodárstva, kde na jeho stabilizáciu

opäť potrebujeme dúchadlá a na odstránenie nadbytočnej vody odstredivku.

„Požierači“ energie

Práve dúchadlá a odstredivka sú základnými „požieračmi“ elektrickej energie. Neustále sa preto snažíme nachádzať také spôsoby prevádzky, aby naša spotreba bola čo najmenšia, samozrejme, bez toho, aby došlo k porušeniu správneho chodu ČOV. Nie je to jednoduché. Baktérie sú veľmi citlivé organizmy a vytvoriť funkčný (spolupracujúci) aktivovaný kal so správnym zložením, vhodný pre danú ČOV, je dlhý a náročný proces. Navyše od apríla 2020 máme v ČOV Stupava v prevádzke všetky nádrže biologického čistenia, čo znamená, že v súčasnej ČOV už nie je žiadna rezerva pre prípad nárastu prítoku odpadových vôd!

Pomáhajú zamestnanci i fotovoltika

V súčasnej situácii nám veľmi pomáhajú dva faktory: zamestnanci a fotovoltické panely. Zamestnanci v technologickej časti (obsluha ČOV) namiesto predtým nepretržitého automatického chodu mnohých zariadení ovplyvňujú ich chod ručne, pričom ak je to možné, sú niektoré zariadenia v chode v časoch nižšej ceny elektrickej energie.

Fotovoltika bola nainštalovaná na vhodných strechách objektov v areáli ČOV Stupava v priebehu roku 2021. Vďaka uvážlivému rozhodnutiu o ich inštalácii v časoch, v ktorých sa neočakávala momentálna až katastrofická realita, je možné znižovať spotrebu elektriny od externého dodávateľa. Napriek tomu by sme boli radi, keby prišlo k stabilizácii „pomerov“, a to nielen v energetike.

Milena Prušanská, technológ ČOV Stupava,
foto: Peter Kubička

Keď zazvoní

Od začiatku školského roka máme za sebou už dva mesiace. Deti sa po prázdninách celkom dobre aklimatizovali a prestup na druhý stupeň z nich už robí „veľkáčov“. Začala sa im druhá etapa základnej školy, v ktorej musia zabrať na plné obrátky, aby sa vedeli po čase rozhodnúť, kam pôjdu ďalej študovať. V súčasnosti by už mali mať predstavu, čo by chceli v živote robiť, akým smerom sa budú ich život a vzdelanie posúvať.

Na to, tomu, aby sa deti vo svojej triede dobre cítili, je dôležitá nielen dobrá atmosféra medzi žiakom a učiteľom, ale aj medzi spolužiakmi navzájom. Veď každému sa učí vždy lepšie, ak trieda pôsobí na žiakov i učiteľov „veselo“.

Momentálne prechádzame najkrajším ročným obdobím. Jeseň je druhá jar, keď je každý list kvetom. Rozhodla som sa, že sa pokúsim našu „smutnú“ triedu rozveseliť. Stačilo pár vetvičiek, kvetov na parapetoch, listov zo stromov, šišiek, nejaká tekvica, šípky, ktoré sú pre jeseň typické, a do našej triedy 5. F. zavítala „Pani Jeseň“. Svoju úlohu si plní perfektne – na deti má výzdoba triedy veľmi pozitívny vplyv, cítia sa v nej dobre. Podaktorí boli aj nápomocní počas výzdoby alebo priniesli kvet o ktorý sa budú počas školského roka starať.

Počas výtvarnej výchovy tvorili deti strapce hrozna, a to rôznymi metódami: farbičkami, temperami, odtláčaním prstov, fixkami… A teraz máme v triede malý vinič, o ktorý sa postarala spolu s deťmi učiteľka Danka Šunderlíková.

Verím, že nadšenie detí z dobrej klímy v triede nevyprchá, že ich bude tešiť naďalej.

Silvia Zemanová, foto: autorka

Dni zelá 2022

Už viac ako 20 rokov patrí prvý októbrový víkend v Stupave kapuste. Aj naše deti zo ZŠ kpt. J. Nálepku prispeli k dobrej nálade na tomto podujatí a obohatili program v Kaštieľskom parku. Chemické čarovanie pod vedením pani učiteľky Kataríny Oláhovej a detí z 8. B patrilo k tvorivým a zaujímavým spôsobom, ako vyučovať chémiu v siedmom a ôsmom ročníku. Na pomoc si zobrala pani učiteľka našu mladú chemikárku Aničku Krakovskú a spolu predviedli úžasné kúsky.

Tretie stretnutie RM

Pod vedením Dušany Bieleszovej a Anetky Manovej pokračujeme už 3. stretnutím nádejných mediátorov. Ako sa vyjadrila aj Dušanka, sme naozaj veľmi veľká škola a pre každý projekt sme výzva. Vybrali sme preto žiakov piateho a šiesteho ročníka, ktorí pokračujú aj v novom školskom roku – prešli si aktívnym počúvaním, sebapoznaním a sebaovládaním. Vďaka dôvere, ktorá sa v tíme udomácnila, vieme ísť aj do hĺbky problémov.

Návšteva Ekocentra v Stupave

Naši žiaci navštevujú každú stredu ekocentrum, kde sa zaujímavým spôsobom zoznamujú s rôznymi témami životného prostredia. Žiaci piateho a šiesteho ročníka sa napríklad dozvedeli niečo nové o biodiverzite bobrov a dinosaurov.

Ako zužitkovať tetrapaky

Naši žiaci sa začiatkom tohto mesiaca pod vedením pani riaditeľky Zuzany Šimkovej a pani zástupkyne Renáty Černej zúčastnili na Ekofóre vo Veľkých Leváročh, kde sa dve žiačky siedmeho ročníka započúvali do projektov zameraných na environmentálne vzdelávanie, výchovu a osvetu v Bratislavskom kraji.

Najzaujímavejšou bola pre nich prednáška pani Urbanovej o projekte Circular Shield. Dozvedeli sa, že projekt sa uskutočnil v Slovinsku a momentálne má veľa priaznivcov aj na Slovensku. Naše dievčatá budú prezentovať zaujímavosti našim žiakom v Ekogangu, ktorý sa pravidelne stretáva.

Okrem toho sme priamo pred svojimi očami videli, ako sa rozkladajú tetrapaky a následne sa z nich vyrába papier. Naším zámerom je pozvať pani Urbanovú k nám do školy a ukázať aj ostatným žiakom, ako tetrapaky opäť využiť.

Renáta Černá, foto: autorka

Kúzlenie s dyňami

Názov článku vypovedá o šikovnosti, tvorivosti a nápaditosti detí, rodičov a zamestnancov Materskej školy Marcheggská, ktorí pred tohtoročnými Dňami zelá vykúzlili z dýň krásne diela. Poďme však od začiatku...

Naša materská škola sa už tradične zapája do výstavy dyňových strašidiel v rámci podujatia Dni zelá. Rodičom, ktorí prejavili záujem o výrobu dyňových strašidiel, poskytla rôzne veľkosti dýň od miestneho pestovateľa. Rodičia spolu s deťmi dávali potom dyniam novú podobu, vymýšľali mená. A že záujem bol veľký, o tom svedčí najmä počet krásne vyzdobených dýň.

Do výstavy sa zapojili napokon nielen rodičia so svojimi deťmi, ale aj zamestnanci materskej školy so škôlkarmi. Užili si pritom veľa zábavy, objavovali, čo sa skrýva vo vnútri dyne. Spoznávali veľa rôznych druhov prírodných materiálov. Deti sa, samozrejme, najviac tešili z toho, ako sa pôjdu na výstavu dyňových strašidiel pozrieť a že si tam nájdu aj tú „svoju, našu“ dyňu.

Monika Grunská, foto: autorka

Dobrovoľný hasičský zbor Stupava

Schody 2022

V piatok 9. 9. 2022 sa v areáli výstaviska Inchceba Expo Bratislava konal 23. ročník Memoriálu Vladimíra Ružičku – Schody 2022. Hasičskú súťaž dvojíc organizoval Hasičský a záchranný útvar hlavného mesta SR Bratislavy v spolupráci so Športovým klubom útvaru. Vo výškovej budove súťažili hasičské dvojice v behu do 17. nadzemného podlažia v plnej výstroji. Na memoriáli sa zúčastnili aj štyria členovia nášho zboru, menovite Martin Mader s Antonom Rafajom a Sebastián Markovič s Jánom Belačičom. Na memoriáli štartovalo celkovo 43 dvojíc z radov profesionálnych a dobrovoľných hasičov nielen zo Slovenska, ale i zo zahraničia.

Železný hasič

V sobotu 18. 9. 2022 organizoval Dobrovoľný hasičský zbor Zohor nultý ročník súťaže s názvom „Železný hasič“. Súťaž bola zameraná na fyzickú pripravenosť dobrovoľných hasičov, ktorú preverila dráha zložená z viacerých úsekov, kde museli hasiči zvládnuť úlohy zamerané na silu a ich celkovú vytrvalosť. Na súťažiacich čakalo napríklad prekonanie rebríkovej bariéry, prenášanie figuríny, 40 úderov 5-kilogramovým kladivom, prehadzovanie pneumatiky, plazenie sa cez tunel a iné. Úlohou súťažiacich bolo správne prekonanie všetkých prekážok za čo najkratší čas. Náš zbor reprezentovali v kategórii do 35 rokov Martin Mader a Ján Belačič, v kategórii nad 35 rokov Adam Puškár a Andrej Gašparovič. Najväčším úspechom nášho zboru bolo 2. miesto Jána Belačiča a 4. miesto Adama Puškára.

Dni zelá 2022

V dňoch 30. 9. až 2. 10. zabezpečovali naše jednotky protipožiarnu bezpečnosť na stupavských mestských slávnostiach Dni zelá. Počas troch dní ste mohli stretnúť našich hasičov vo všetkých priestoroch podujatia. Počas víkendu vykonal náš zbor jeden zásah, ktorý nesúvisel s podujatím. Počas Dní zelá nedošlo k žiadnym mimoriadnym udalostiam. V nedeľu večer zabezpečovali naše jednotky protipožiarnu bezpečnosť pri odpaľovaní ohňostroja.

Nočný požiar odpadu

V nedeľu 2. 10. bola o 0.31 hod. naša jednotka vyslaná Operačným strediskom Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru v Bratislave k požiaru garáže na Vajanského ulici v Stupave. Členovia nášho zboru v čase vyhlásenia poplachu končili svoju činnosť na podujatí Dni zelá, a tak okamžite vykonali výjazd a na mieste udalosti boli v čase 0.35 hod. Po príchode bolo zistené, že ide o požiar odpadu v opustených priestoroch. Jednotka začala hasebné práce s použitím jedného prúdu, následne skontrolovala objekt pomocou termovízie.

V priestoroch sa nenachádzali žiadne osoby, takže nedošlo ani k žiadnym zraneniam. Na mieste zasahovali aj príslušníci Hasičského a záchranného útvaru hl. mesta Bratislavy s jedným kusom techniky. Na mieste zasahovalo celkovo 8 hasičov s tromi kusmi techniky, príslušníci Policajného zboru Slovenskej republiky a Mestskej polície Stupava.

Zo zápisníka mestskej polície

14. 9. 2022

Prvý telefonát s hlásením rušenia nočného pokoja prijala hliadka o 23.15 hod. Nasledovalo niekoľko ďalších telefonických oznámení o rušení nočného pokoja hudobnou produkciou v jednej z pohostinských prevádzok v meste Stupave. Hliadka MsP po príchode na miesto vyzvala zodpovednú osobu podniku na stíšenie hudby a na predloženie príslušných povolení na konanie takejto akcie. Prevádzkar povolenia nepredložil, preto bol hliadkou MsP vyzvaný, aby bezodkladne akciu s hudobnou produkciou ukončil a prevádzku uzatvoril. Hliadka zadokumentovala protiprávne konanie prevádzky a vec odstúpila na MÚ Stupava na ďalšie konanie. V správnom konaní hrozí prevádzke pokuta až do výšky 6 638 eur.

22. 9. 2022

V čase o 12.45 hod. MsP prijala telefonický oznam o nelegálnych stavebných prácach na Stromovej ulici. Hliadka to preto preverila na príslušnom stavebnom úrade, ktorého zamestnanec uviedol, že nejde o čiernu stavbu, nakoľko má stavebník všetky potrebné povolenia vrátane povolení na pripojenie na kanalizáciu a vodovod. Po zistených skutočnostiach sa hliadka MsP presunula na Stromovú ulicu, kde sa skontaktovala s oznamovateľom, ktorému vec vysvetlila. Hliadka situáciu na mieste fotograficky zadokumentovala a dokumentáciu odovzdala na stavebný úrad.

26. 9. 2022

Dopoludnia o 11.23 hod. hliadka MsP prijala telefonické oznámenie, že spred predajne domácich potrieb na Hlavnej ulici bol neznámym páchateľom odcudzený detský kočík s hračkami a nákupom. Operátor kamerového systému analýzou kamerových záznamov identifikoval páchateľa, ako s kočíkom odchádza na neznáme miesto. Hliadky MsP preto bezprostredne po osobe začali pátranie. Oznamovateľka krádeže bola následne hliadkou MsP vypočutá a vo veci bolo začaté objasňovanie priestupku proti majetku.

27. 9. 2022

V nočných hodinách o 23.11 hod. bola MsP požiadaná operačným strediskom RZP o poskytnutie predlekárskej prvej pomoci na Štúrovej ulici, kde sa má nachádzať staršia pani v bezvedomí. Po príchode na miesto príslušníci MsP začali s poskytovaním prvej pomoci, bola uvedená do stabilizovanej polohy, komunikovala, na hlave mala tržnú krvácajúcu ranu. Nato sa na miesto dostavila RZP Dúbravka, ktorá si pacientku prevzala. Pacientka bola záchrannou službou prevezená do nemocnice v Malackách na ošetrenie.

28. 9. 2022

Operačný dôstojný HaZZ o 17.42 hod. požiadal MsP o asistenciu a prípadnú pomoc pri hasení požiaru slamy na družstve v Stupave. Po príchode hliadky na miesto sa už v areáli družstva nachádzali príslušníci DHZ Stupava, po uhasení požiaru hliadka MsP miesto opustila.

1. 10. 2022

V poobedných hodinách prijala hliadka MsP oznámenie, že na Novej ulici pobehuje poník. Hliadka v spolupráci s okoloidúcimi občanmi poníka odchytila a podarilo sa vypátrať majiteľa, ktorému poníka odovzdala.

2. 10. 2022

V čase 14.20 hod. hliadka prijala oznámenie o dopravnej nehode medzi motocyklistom a vysokou zverou na ul. F. Kostku pri Pindrovom sade. Po príchode na miesto MsP poskytla asistenciu RZP, ktorá poskytovala motocyklistovi prvú pomoc, a následne regulovala dopravu až do ukončenia dokumentovania miesta nehody príslušníkmi ODI Malacky.

2. 10. 2022

V nočných hodinách o 22.30 hod. MsP pri hliadkovej činnosti spozorovala na Ružovej ulici skupinu osôb, ktorá mala pri sebe fľašu alkoholu. Hliadka preto osoby vyzvala, aby predložili doklad totožnosti, čím bolo zistené, že ani jedna osoba nie je plnoletá. Osoby boli preto podrobené dychovej skúške na zistenie alkoholu v dychu, ktorá u troch osôb potvrdila požitie alkoholu. Na miesto boli preto privolaní rodičia mladistvých, ktorých hliadka oboznámila so zistenými skutočnosťami. Vec MsP ďalej rieši ako iný správny delikt.

Pomoc v núdzi

Ťažké časy ľudí spájajú – to je názov piesne, ktorú naspieval hudobník Ondrej Kandráč so svojou ženou Erikou. Text hovorí o spolupatričnosti ľudí a pomoci v zložitých časoch.

Mesto Stupava takisto pomáha. Humanitný sklad je od septembra otvorený aj pre obyvateľov nášho mestečka v sociálnej núdzi.

Stupavčania si tak môžu počas každého pracovného dňa od 15.00 do 17.00 hod. vybrať, čo potrebujú, a, samozrejme, v tomto čase môžu aj priniesť nepotrebný, ale zachovalý odev, obuv či domáce potreby.

Oznamy mesta

Od 10. októbra 2022 sa opäť konajú kurzy slovenského jazyka pre odídencov z Ukrajiny v pastoračnom centre, a to vždy v pondelok od 17.00 do 18.00 hod.

Aktivity ekocentra

V ekocentre nás po septembrovom slávnostnom otvorení čakal október plný zaujímavých aktivít pre malých aj veľkých. Počas Dní zelá sme sa venovali napríklad fermentovaniu zeleniny, ochutnávali kapustu na tri spôsoby a nakladali mrkvu.

Nechýbala však ani komentovaná exkurzia na Vrchnú horu s botaničkami, premietanie filmov s následnou diskusiou či večerné pozorovanie netopierov. To si užili hlavne menší návštevníci, ktorí pri jazere sledovali ich rýchly a ladný pohyb. Dospelí sa dozvedeli niečo viac o zákulisí globálneho kvetinového priemyslu a o možnostiach pestovania kvetov prírode blízkym štýlom v našich podmienkach.

Október priniesol takisto témy ako biodiverzita, permakultúra v záhrade alebo udržateľné pestovanie. Dozvedeli sme sa aj o klaunoch a akrobatoch v prírode, čo si užili nielen deti, ale aj ich rodičia či starí rodičia. Počas celého mesiaca patrila každá streda deťom z lesného klubu, predškolákom z materských škôl či školákom, na ktorých čakala lektorovaná hodina na zaujímavé témy z prírody. Už teraz sa tešíme na novembrové stretnutia!

Príďte medzi nás!

Sobota 5. 11.

11.00 hod.

História ekocentra a Malého parku

Prezentácia architektov Miroslava Jošta a Ivana Klasa o histórii skleníkov, Malého parku a budovy ekocentra. Nebudú chýbať zaujímavé informácie z minulosti, zo začiatkov prác na rekonštrukcii budovy či o jej architektonickej hodnote.

14:00 hod. Strašidelné zvieratá a tvory, ktorých sa ľudia boja

Prírodovedné popoludnie s Jurajom Čačaným.

16:00 hod. Výroba lampášov

Po výrobe lampášov z recyklovaných materiálov bude nasledovať svetelný pochod parkom do Makovíc.

Príspevok na dielničky: 3 eurá

Sobota 12.11.

11.00 hod.

Výroba vtáčích kŕmidiel a prezentácia historických fotografií, OZ Jandruš.

14.00 hod.

Permonícke popoludnie

Vďaka Geoparku Malé Karpaty a Spolku Permon Marianka preskúmame minerály a fosílie Malých Karpát, premietneme si film o marianskej bridlici, vyskúšame písanie griflíkom na školskej bridlicovej tabuľke a vyrobíme si bridlicové srdiečka.

Sobota 19.11.

11.00 hod.

Háčkovacie posedenie

Prineste si svoje háčiky aj bavlnky a pri pití čaju si ukážeme rôzne háčkovacie tipy a triky. Ak nemáte vlastné vybavenie, bavlnky aj háčiky si môžete za 5 eur vyzdvihnúť u lektorky a zobrať so sebou domov.

14.00 hod.

Adventné tvorenie pre deti aj dospelých

V predvianočnej atmosfére si vyrobíme adventné svietniky alebo výzdobu z prírodného materiálu.

Sobota 25. 11.

11.00 hod.

Prírodné obrazy

Vytvoríme si s deťmi aj dospelými 3D obrázok z prírodnín.

14.00 hod.

O živote netopierov

Prírodovedné popoludnie s Natáliou, počas ktorého si povieme základné informácie o jediných lietajúcich cicavcoch. Vysvetlíme si aj to, ako funguje echolokácia, a spoznáte niektoré z 28 druhov netopierov žijúcich na Slovensku.

Stredy

o 10.00 a o 11.00 hod.

Prírodovedné alebo environmentálne lekcie pre žiakov MŠ a ZŠ.

Streda o 16.00 hod.

2. 11.

Premietanie Oázy života – obnova mokradí na Záhorí/Broz. Mokrade ako domov rovnako dôležitého a nádherného života, porovnateľného s tými najslávnejšími miestami na zemi.

9. 11.

Čítanie z knihy Miroslava Sanigu Rozprávky prababičky prírody, tvorenie k téme.

16.11.

Premietanie Príbeh krajiny Lúk/Broz, Film o unikátnej krajine-nekrajine Dolného Žitného ostrova, ktorá bola výrazne pozmenená ničivou povodňou v roku 1965.

23.11.

Čítanie z knihy Miroslava Sanigu Rozprávky prababičky prírody, tvorenie k téme.

30.11.

Premietanie Bratislava, mesto uprostred prírody/Broz. Film poukazuje na fragmenty prírody Bratislavy a jej okolia. Niektoré zvieratá a rastliny sa prispôsobili zmenám veľkomesta a prežili, iné takmer definitívne vymizli.

Silvia Nagyová, foto: autorka

Nová materská škola

Mesto Stupava získalo prostredníctvom Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky nenávratný finančný príspevok z fondov EÚ- IROP vo výške 2,42 milióna eur. Príspevok je určený na výstavbu novej materskej školy na Zvončekovej ulici a rozšírenie MŠ Ružová. Realizácia sa začne ihneď po ukončení verejného obstarávania, ktoré prebieha, a oba projekty budú dokončené do konca roka 2023.

Stavba bude realizovaná v katastrálnom území obce Stupavy, v časti Kremenica na pozemku, ktorý sa v súčasnosti nachádza vedľa jestvujúcej rodinnej výstavby (na pozemkoch p. č. 917/1 a 918/1). Územie danej lokality je riešené „UPN Stupava“ ako zóna určená pre občiansku vybavenosť, funkčná plocha F3 – B – 07. Zastavaná plocha materskej školy bude 952,80 m^2. Umiestnenie objektu MŠ je navrhované v severovýchodnej časti areálu a bude zo všetkých strán oplotené. Areál bude prístupný z miestnej komunikácie na Zvončekovej ulici. Architektonický návrh rieši osadenie navrhovanej jednopodlažnej novostavby materskej školy v súvislosti na susediace parcely, jestvujúce stavby a okolité komunikácie. Po ukončení výstavby sa na pozemku zrealizujú nové sadové úpravy a výsadba. Navrhované územie predstavuje pôvodný terén, s čiastočne zachovaným pôvodným pôdnym krytom. Kompozične ide o jeden objekt, ktorý je umiestnený v línii v smere západ – východ. Objekt materskej školy je navrhnutý tak, aby rešpektoval jestvujúcu komunikáciu a plne reflektoval nepravidelný tvar pozemku.

Architektonické riešenie navrhovanej materskej školy má charakter jednopodlažného samostatného objektu obdĺžnikového nepravidelného pôdorysu rovnobežne osadeného s už jestvujúcou zástavbou. Volené pôdorysné i výrazové meradlo zodpovedá okolitej zástavbe a charakteru tejto časti obce Stupavy. Návrh objektu vychádza zo súčasných požiadaviek na kvalitnú budovu tohto charakteru spĺňajúcu požiadavku na moderné predškolské zariadenie tretieho tisícročia. Pôdorysné a hmotové riešenie dotvára plynulý prechod medzi existujúcou rodinnou zástavbou a nezastavanou časťou na južnej strane. Fasády sú členené len oknami, presklenými stenami a farebnými plochami. Objekt je zastrešený plochou strechou. Oživenie a zjemnenie jednotlivých hmôt je dosiahnuté kombináciou farebných omietok, členením okien, vstupov, zasklených plôch a pod. Architektonická kompozícia dáva priestor na uplatnenie doplnkových zelených plôch. Zadaním tohto projektu je návrh materskej školy. Pri tomto typologickom rade je samozrejmé očakávať dôslednú logiku a jednoduchosť štruktúry samotnej dispozície a tiež jeho konštrukcie. Objekt je zaujímavý celkovým členením hmôt a farebnosťou. Na jeho tvorbe sa podieľali: Ing. arch. Alexander Németh a Ing. arch. Martin Hoza.

rr, vizualizácia: N-art, s. r. o.

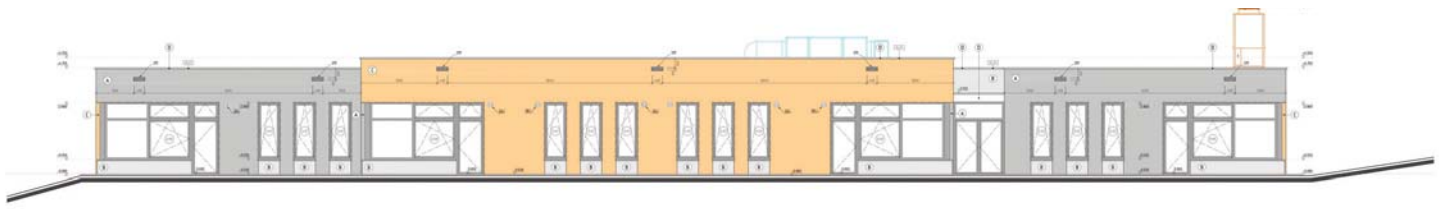

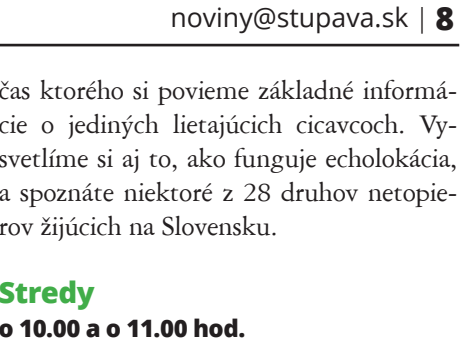

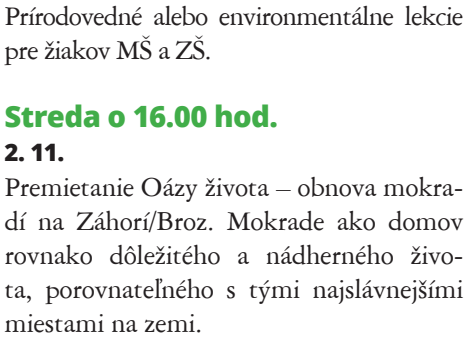

PALEC DOLE

Pred časom bola na našej autobusovej stanici brigáda. Keď by ste tam prišli v týchto dňoch... už opäť úradoval „umelec“, ktorý v Stupave hľadá svoju tvorivú plochu. Jeho výtvory nájdete aj na sídlisku. Možno to nie je ten istý, ale výsledok je podobný. Zvykli sme si na tieto prejavy? Nevadí nám, keď niekto ničí majetok okolo nás? Stojí to čas a námahu, aby to niekto iný dal do poriadku. A čas sú peniaze. Čo s tým?

AK

Aké boli Dni zelá?

„Víte-nevíte, na Dňoch zelá sa stavte, sú tam bečky drevené a v nich zelé kvasené. Nota veselá, Stupavú sa rozléhá, Stupavjané tam hrajú, pjesničky vám spívajú. Ja sa též teším, ked uvidzím po dúhej dobje tolko ludzí...“

Koľko ľudí, toľko chuti. Avšak summa summarum, tohtoročné sviatky kapusty sa vydarili. Aj keď bolo blato, aj keď spŕchlo, aj keď ten pes neborák prehrýzol kábel... A vypadla elektrina, meškal koncert. Stupava ožila nočným životom, všetky nohy, čo vládali po dni okolo stánkov, prišli aj večer na koncerty.

Ľudia chválili najmä kapustnicu. Na súťaži v jej varení sa tento rok zúčastnilo veľa družstiev a pojedla sa všetka, nielen tá, čo vyhrala (družstvo zo Záhorskej Bystrice). *„Na zelú mi najvjec chucí varené údzené rebérko alebo kolénko. To ket sa s tým zelím varí, tak pomálunky, pjekne si púšťá tú ščávu, aj tú masnotu a údzenú chut, šecko to tak dokopy hraje. A potom, ket sa tí varené rebérka oberú a hnet nezedzá, ale nakrájané pridajú do teho zelá, to je potom velice dobré. A ešte aj zabíjačkové zelé mám ráda. Zelé s tým masem je zdravé.“*

MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM Stupava

Nielen kapusta

Svojich divákov mali aj sprievodné akcie. Pozornosť pritiahla výstava arte.viva vo výstavnej sieni MKIC. Drobnochovatelia hlásili okolo tritisíc návštevníkov.

V parku ľudia spoluvytvárali pocitovú mapu. Označili miesta, kde sa cítia dobre, necítia dobre, kde majú problémy ako cyklisti alebo ako chodci, kde im chýba zeleň. Bohatý program malo aj naše nové ekocentrum.

Pod pódiom sa tancovalo na Vidiek, diváci si zaspievali so Zuzanou Smatanovou. Záver patril Čechomoru.

Ďakujeme všetkým, ktorí medzi nás prišli, že sa zabavili a podporili nás.

Ďakujeme obyvateľom mesta Stupavy za trpezlivosť, spolupatričnosť, toleranciu a ústretovosť, ktorú prejavili práve počas podujatia DNI ZELÁ 2022.

Tešíme sa na vás opäť o rok.

rr, foto: Peter Kubička, švo

Projekt výsadby a revitalizácie zelene je ukončený

V týchto dňoch bol ukončený projekt, vďaka ktorému v centre mesta pribudla nová zeleň, kríky či kvety a nechýbajú ani nové alebo opravené lavičky a smetné koše. Projekt „Výsadba a revitalizácia zelene v meste Stupave“ bol podporený z Bratislavskej regionálnej a dotačnej schémy v celkovej sume 10 165 eur. Vďaka nemu pribudli skalničkové koberce pod stromy a pás levandule na Hlavnej ulici, levanduľové záhony pri križovatke ulíc Hlavná a Zdravotnícka a odrastený strom na Nám. M. R. Štefánika. Tu pribudli navyše aj lavička a smetný kôš, rovnako tak aj výsadba cibuľovín, vďaka čomu vznikla nová oddychová zóna priamo v centre. Aj takýmito krokmi chce mesto podporiť aktívny život v centrálnej mestskej zóne a reagovať na rozmanité klimatické výzvy.

rr, foto: Ladislav Bodický

Jeseň v záhradke

Keď sa drží list v mesiaci októbri na stromoch pevne, to znamená krutú zimu. Začiatok októbra hoci pekný býva, predsa v druhej polovici severák podúva.

Toto hovoria ľudové pranostiky a čo prezrádza o jeseni štatistika? Podľa nej je jedným z najrizikovejších mesiacov z pohľadu pracovných úrazov práve október. Záhrada však nepočká, preto si dajte pri vykonávaní nasledujúcich prác pozor.

Ovocná záhrada

- nakupujeme vhodné odrody ovocných stromov a vysádzame ich do vopred pripravených jám

- pokračujeme v zbere a spracovaní jesenných a zimných odrôd ovocia
- prekypríme a prihrnieme trsy jahôd
- ujaté očká na marhuliach a broskyniach chránime pred zmrznutím papierovým obalom
- v neoplotených záhradách chránime kmene mladých drevín pred ohryzením zverou pletivom
- po zbere ovocia kôru stromov očistíme železnou kefou, odstránenú kôru spálime

Zeleninová záhrada

- do jari môžeme na záhonoch nechať ružičkový kel, kučeravý kel, pór, čierny koreň, koreňový petržlen
- karfiol s nedorastenými ružičkami vyberieme a uložíme do pareniska
- vysievame špenát na skorý jarný zber
- na záhony môžeme vysievať koreňový petržlen a cesnak
- rozsádzame trvalé druhy zeleniny – pažítku, rebarboru, chren

- zbierame koreňovú a neskorú hlúbovú zeleninu
- zdravú zeleninu uložíme do pivnice

Okrasná záhrada

- zaschnuté stonky trvaliek skrátime na 10 – 15 cm
- trvalky citlivejšie na nízke teploty prihrnieme pôdou
- vysádzame okrasné dreviny, na zakorenenie potrebujú 14 dní a teplotu v hĺbke zakoreňovania asi 5 stupňov
- vysádzame cibule tulipánov, hyacintov, krokusov
- ešte pred príchodom mrazov vyberieme hľuzy georgín a kán
- semená letničiek pozbierame, vyčistíme, usušíme, označíme menovkou a uskladníme na chladnom, vzdušnom a suchšom mieste
- vyväzujeme plamienky a sadíme popínavé rastliny
- kry ruží prihrnieme pôdou, aby sme ich chránili pred namrznutím, stromčekovým chránime korunku papierovým obalom, prípadne ich opatrne ohneme a korunku prihrnieme pôdou
- kríkovité ruže krátime o zhruba 1/3 celkovej veľkosti
- chystáme sa na výsadbu nových ruží,

do jám už však nedávame hnoj – nestihol by sa rozložiť a rastliny by spálil

- ak na listoch ruží objavíme tmavé až fialkasté škvrny, okamžite ich odstránime a spálime

Vlado Havránek, foto: švo

Ocenení pestovatelia

Súčasťou 24. ročníka Dní zelá bola i výstava ÚRODA 2022, cieľom ktorej bolo návštevníkom tohto tradičného podujatia predstaviť najkrajšie a najlepšie výsledky celoročnej snahy stupavských pestovateľov ovocia a zeleniny.

„*Tak ako sa blížil víkend našich kapustových slávností, rástli naše obavy, či bude dobré počasie. Netrpezlivo sme čakali, kto a najmä čo, aké výpestky Stupavčania prinesú,*“ prezradil Vladimír Havránek, predseda výboru SZZ ZO 6-19 v Stupave. „*Nakoniec všetko dobre dopadlo a stoly v Sedliackom dvore boli obťažkané jablčkami, hruškami, tekvičkami a všetkým možným ovocím a zeleninou, ktorú prinieslo šesťdesiatštyri hrdých pestovateľov.*“ Odborná komisia mala tak neľahkú úlohu – z 267 kusov ovocia a zeleniny vybrať tie najlepšie. Tejto neľahkej úlohy sa zhostili Milan Ondrovič (člen výboru SZZ OV Bratislava-vidiek), Anna Siváková a Štefan Pollák (obaja zo SZZ ZO 6-19 Stupava), ktorí napokon za najkrajšie tohtoročné výpestky ocenili týchto pestovateľov:

Najkrajšie výpestky
1. cena: Karol Mihalský – za jablko RUBIN
2. cena: Ján Draškovič – za hrušku BOSCOVA FĽAŠA
3. cena: Jozef Kahánek – za kolekciu zeleniny

Najťažšia hlavička kapusty (zelá)
1. miesto: František Kovács – odroda CABTON – 14,5 kg
2. miesto: Vladimír Lachkovič ml. – odroda KRAJOVA – 10 kg
3. miesto: Štefan Pollák – odroda KRAJOVA – 9 kg

Najťažšia tekvica
František Stríbrnský – odroda GOLIAŠ – 46 kg

Za staré odrody ovocia
Matej Uhrík

Špeciálna cena za košík ovocia a zeleniny
Cecília Polláková

rr, foto: Martina Ďuríšková

Zelené strechy

Zelená strecha na rodinnom dome alebo hocakej budove v meste nie je len výstrelkom nápadov architektov, urbanistov alebo ekológov. Je to reálna a praktická pomôcka, ako efektívne izolovať teplo v dome, vyriešiť odtok zrážkovej vody, ochladiť prostredie a pomôcť biodiverzite. Ak sa chystáme stavať alebo rekonštruovať strechu na starom rodinnom dome, stojí za to porozmýšľať, či sa nám neoplatí vybudovať zelenú strechu.

Čo to tá zelená strecha vlastne je

Je to strecha, ktorá je zatrávnená alebo pokrytá bohatou výsadbou zelene. Delíme ju na extenzívnu a intenzívnu. Extenzívna zelená strecha má menšiu nosnosť, a preto sa väčšinou skladá z nízkych trvaliek – rozchodníkov a tráv. Neslúži na pobyt, vstupujeme na ňu iba pre údržbu. Naopak, intenzívna zelená strecha znesie vyššiu hmotnosť, substrát na nej môže byť v hrubšej vrstve, a preto tu môžeme pestovať zeleninu alebo bylinky, vysadiť kríky a menšie stromy alebo kvitnúce záhony, vybudovať chodníky či posedenie. Svoje miesto si tu nájdu aj hmyzie hotely a iné príbytky pre hmyz a opeľovače. Pri malých pozemkoch je extenzívna zelená strecha príjemným spestrením a zväčšením celkovej zelenej plochy pozemku. Oba typy zelených striech sú vhodné na inštaláciu fotovoltických panelov.

Prečo je zelená strecha výhodná

V prvom rade zabezpečí domu kvalitnú tepelnú izoláciu a spraví to lepšie ako bežne zaizolovaná strecha. V kombinácii s výmenou okien a vhodným zateplením vonkajšieho plášťa domu dokáže regulovať jeho teplotu počas letných horúčav alebo počas chladných dní v zime. Má vodozádržnú funkciu, pretože vstrebáva časť zrážkovej vody, ktorá by bola inak odvedená do kanalizácie alebo vsakovacej nádrže. Ochladzuje svoje okolie až do 3 stupňov Celzia a v kombinácii so zeleňou alebo s inými vodozádržnými opatreniami pomáha zlepšovať klímu v mestách. Zvyšuje biodiverzitu a poskytuje pastvu pre opeľovače. Produkuje kyslík a pohlcuje emisie a celkovo zlepšuje náš tepelný komfort v meste a skrášľuje ho.

Ak nemáme možnosť vybudovať si ju na dome, máme aj iné možnosti. Zelená strecha sa dá vytvoriť na altánku, pergole alebo aj na obyčajnej búde na náradie. Napriek relatívne vyššej cene oproti obyčajnej streche sa nám investícia do tej zelenej vráti v podobe dlhšej životnosti strechy, lepšej mikroklímy kvalitnejšieho a krajšieho priestoru na život.

Autorka: Marianna Piršelová, FB @futuregardenssk

Máme šteniatko!

Ak plánujete rozšíriť svoju domácnosť o vytúženého štvornohého spoločníka, či už o šteniatko mladého, alebo dospelého psa, je dobre pripraviť sa na jeho príchod vopred. A to nielen materiálne – zaobstarať stravu, pelech, vôdzku a podobne. Nezabudnite ani na pravidlá, výchovu a nastavenie podmienok, ako sa správať v novej situácii.

Načo sa teda oplatí myslieť, aby ste zvýšili šance bezproblémového spolunažívania psíka so všetkými členmi svojej rodiny?

„Učenie psa prebieha v dvoch rovinách, a to vo výchovnej a výcvikovej. Výchova psa v domácnosti začína od prvého dňa po jeho príchode domov. Je veľmi dôležité si vopred nastaviť pravidlá, ktoré budú dodržiavať všetci členovia domácnosti, a to vrátane tých najmenších. Výcvik je čas, ktorý venujeme výcviku poslušnosti, či už sami, alebo s cvičiteľom na cvičisku,“ vysvetľuje Beata Lacíková, predsedníčka Kynologického Klubu Stupava a majiteľka Cvičáku Stupava.

V čom je dobré mať jasno pred príchodom psa do rodiny Cvičák Stupava radí

1. Nastaviť vopred jasné pravidlá

Ideálne je, ak si domácnosť ešte pred príchodom nového člena spoločne nastaví pravidlá a rozdelí povinnosti súvisiace s príchodom nového člena. Predíde sa tak konfliktom v čase, keď už pes bude doma. Skúste si spolu zodpovedať napríklad tieto otázky:

- Bude pes s vami vnútri alebo v záhrade?
- Bude mať kedykoľvek voľný prístup do domu?
- Bude spávať v pelechu alebo s vami v posteli?
- Môže ísť na sedačku?
- Môže byť pri vašom stole, keď jete?
- Môže sa hýbať po celom dome/byte alebo iba v niektorých miestnostiach?

- Kto ho bude venčiť, kŕmiť a kedy počas dňa?

2. Budovanie sebadôvery psa

Vaša dôslednosť podporuje sebadôveru psíka. Ak pravidlá dodržujete, pes vie, na čom je, nemätú ho zmeny v tom, čo raz môže a inokedy nie. Rovnako, ak pravidlá dodržiavajú všetci členovia rodiny pes sa vie orientovať v každodenných situáciách, nie je ustrášaný. Sebadôveru psa môžete podporiť aj správnym prekonávaním situácií, z ktorých má strach, ako napríklad lesklé dlažby alebo mostík. Je veľmi dôležité neponáhľať sa a nechať psovi priestor, nech sa so situáciou vyrovná bez zbytočného nátlaku. Rýchlosť a ľahkosť závisia od osobnosti psa. Ak si neviete poradiť, môže vám pomôcť výcvik socializačných cvikov na cvičisku.

3. Čas na hru

Venovať čas hre je dôležité, netreba so šteniatkom hneď začínať s tréningom povelov sadni, ľahni či ku mne. Oveľa dôležitejšie je hrať sa a robiť to správne. So šteniatkom platí, že ak päť minút cvičíte, nasleduje päťminútová hra. Hra má začiatok, keď beriete hračku a upútate jeho pozornosť – „Šarik, poď, ideme sa hrať!“ A hra má aj koniec, ktorý určujete vy. Dosť! alebo Stačí! Vhodné sú také hry, pri ktorých je pes pri nás, vracia sa sám, nenaháňame ho, ale skôr sa s ním pretekáme alebo ho necháme ťahať hračku. Šteniatko necháme vyhrať, vtedy ho hra baví.

4. Smútok psa

Čo robiť, ak psík po odchode ľudí z domu žiali? Najčastejšia chyba, ktorú robíme s novým šteniatkom, je nesprávny príchod domov. Pes ostal sám doma a zavýja, šteká, volá nás pri dverách. Ideálne je vrátiť sa, keď ostane aspoň pár minút ticho. Ak však zavýja bez prestávky, je ideálne vojsť dnu a tváriť sa, akoby tam pes nebol. Pozor, žiadne „ty moje chúďatko, ty si tu bol sám“. Psa môžete pokojne ignorovať 5 – 10 minút, kým sa upokojí, sadne si a sleduje vás, ako odkladáte nákup alebo upratujete. Keď si ľahne alebo sa pokojne hrá s hračkou, vtedy ho môžete privolať a aspoň päť minút sa s ním pohrať. Je potrebné, aby tento postup dodržiaval každý člen rodiny. Takto si spoločne vychováte pokojného psíka, ktorý bude odlúčenie dobre zvládať.

5. Vyskakovanie na človeka

Roztomilé šteniatko často ľudia nechávajú skákať na nohy, vyliezť do náručia a podobne. Po mesiaci však môže byť z vášho drobčeka statný pes, ktorý môže svojou váhou spôsobiť problém nielen dospelým, ale hlavne deťom alebo starým ľuďom. Hneď pri príchode psa do domácnosti nastavujeme preto pravidlo „Nesmieš skákať!“ a psíka usmerníme, aby neliezol do náručia. V prípade, ak sa chystá vyskočiť, je potrebné ho rukou odtlačiť, a keď má všetky packy na zemi, pohladkať, prípadne keď sa zvalí na chrbát, poškrabkať na brušku.

6. Kedy začať s tréningom

So šteniatkom sa môže začať cvičiť na cvičisku hneď po ukončenom očkovaní, t. j. väčšinou okolo tretieho mesiaca. Začať skoro je vhodné predovšetkým pri veľkých plemenách, keďže ich človek ľahšie fyzicky zvláda a vyvaruje sa zlozvykom. Horná hranica veku neexistuje a je obmedzená jedine fyzickou kondíciou a zdravím psa. Dokonca je vhodné začať sa aj so starším psom učiť nové triky alebo prvky dog dancingu, pretože nové povely a schopnosti ho udržia „mladým na duchu“.

Silvia Nagyová, foto: švo

Pre krásu, radosť a úžitok

Základná organizácia Slovenského zväzu chovateľov Stupava má dlhú a bohatú tradíciu. Minulý rok oslávila storočnicu! Jej vznik sa datuje do roku 1921, keď sa stala prvým chovateľským spolkom založeným na Slovensku.

„Počas pandémie sa naša činnosť utlmila, ale tento rok už opäť začíname fungovať,“ dať normálnym typom písma. *„Oslávili sme ďalšie výročie svojej existencie a musím povedať, že ani my členovia nemladneme. Príležitosti vystavovať počas Dní zelá sme sa chopili, ale skonštatovali sme, že potrebujeme mladú krv. Chovateľstvo je vášeň, ktorú každý z nás dostal do vienka už v ranej mladosti. Chce to čas a obetu. Na prvom mieste sú u nás zvieratká, naša hydina nás potrebuje každý deň. Neviem preto, či si veru dokážeme nájsť pokračovateľov...“*

Rozlohou neveľká výstava počas prvého októbrového víkendu bola v Malom parku. Svoju hydinu vystavovali: Jaroslav Liďák (amroksky), predseda OZ Ladislav Balogh zdrobnené sliepky (orpingtonky) francúzske strieborné králiky a holuby dragúňa modrého a českého staváka a podpredseda OZ Pavol Vyskup (oravky biele) (páni na obrázku zľava). Ďalej mohli malí aj veľkí návštevníci obdivovať sliepky hempšírky a burgundského králika od Ivana Kolembusa. Erika Kučerová priniesla sliepky sumatranky a podobne ako Juraj Špes králika francúzskeho barana. Pavol Vyskup predstavil oravky biele, Jozef Sobolík hempšírky a králiky nemeckého obrovitého strakoša, Jozef Banovič sliepky amroksky a králiky nemeckého obrovitého strakoša, Peter Fric bielefeldky, Alexander Baranovič zdrobnené sliepky velsumky a austrálky, Stanislav Leška kačicu ruánsku. Jaroslav Linďák sa popýšil svojimi holubmi moravským hrvoliakom, rysom a poštovým holubom.

Základná organizácia Slovenského zväzu chovateľov Stupava má svoju webovú stránku, kde nájdete kontakt. Pokiaľ by ste mali záujem, niektorý z chovateľov vám ukáže, aké sú možnosti pre začiatočníka, a radi vás medzi sebou privítajú.

Eva Švoňavová, foto: autorka

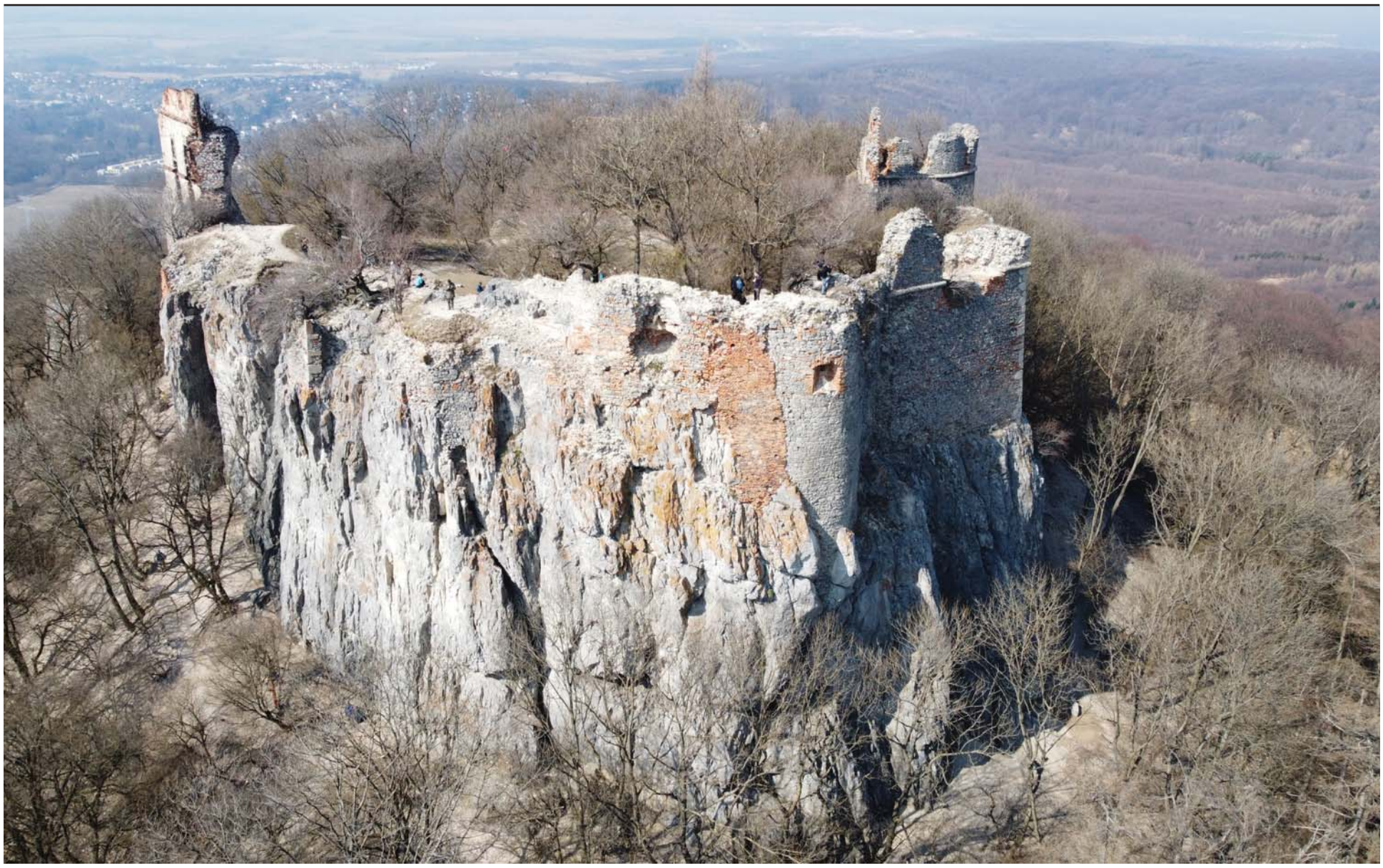

Čo sa skrýva za názvom Stupava?

Veda o pomenovaní vlastnými menami sa nazýva onomastika. Jej súčasťou je aj toponomastika, súčasťou ktorej sú hydronymia (náuka o pomenovaní riek a vodných plôch), toponýmia (náuka o pomenovaní miest, obcí a iných geografických objektov) a oronyma (náuka o pomenovaní hôr, údolí, lesov atď.). Všetky tieto náuky sa považujú za pomocné vedy historické, kedže historici na základe zachovaných názvov geografických objektov i ich podôb, v akých sa vyskytovali v starých dokumentoch, vedia vyvodiť mnoho záverov o osídlení, o etnicite obyvateľstva v dávnych dobách i o dynamike etnických zmien v priebehu storočí.

Slovenskí vedci v minulosti i v súčasnosti vynakladajú veľké úsilie pri skúmaní geografických názvov a ich zmien v priebehu storočí. Dávajú obraz nielen o vývine slovenského jazyka, ale aj o slovenskom osídlení v dávnych i nedávnych obdobiach. Priekopnícku prácu v tomto odbore vykonali najmä jazykovedec Ján Stanislav a historici ako Branislav Varsík, Ján Beňko alebo Vincent Sedlák. Posledný z nich sa podujal vysvetliť aj názov obce Stupava.

Pomenovania podľa riek

Prví Slovania, ktorí prišli na naše územie, sa usádzali zväčša na terasách riek, podľa ktorých aj najčastejšie pomenovávali svoje sídla. Medzi najstaršie pomenovania na našom území patria preto pomenovania podľa riek, ktoré popri vecnom význame mali aj koncovku -ava, v ktorej je ukrytý starý, ešte v indoeurópskych jazykoch existujúci význam voda, mokrý (latinsky aqua, keltsky ahwa, nemecky au = luh, lužný les a pod.). Názvy ako Trnava, Nitrava, Myjava, Orava, Opava, Ondava, Ostrava i Stupava patria k najstarším slovanským pomenovaniam na našom území. V niektorých (Orava = orať, teda rieka, ktorá často mení svoje koryto; Trnava = tŕnie, teda rieka zarastená tŕním) je motivácia pomenovania na prvý pohľad jasná, pri iných musí historik alebo jazykovedec dumať hlbšie, aby sa nedopustil omylu. To je aj prípad Stupavy. O tom však neskôr. Podľa riek však máme na Slovensku pomenované veľké množstvo sídel. Okrem menovaných napr. aj Bystrica, Poprad, Revúca, Levoča, Hnilec (Gelnica po prevzatí do nemčiny a odtiaľ späť do slovenčiny), Váhovce (Vág po maďarsky, teda pôvodne Váh) a iné.

Moskva a Viedeň

Len pre zaujímavosť, aj názov ruského hlavného mesta je odvodený od názvu rieky Moskvy, ktorý údajne v ugrofínskom jazyku pôvodného osídlenia na jej brehoch znamenal to isté čo názov rieky Dunaja, pôvodne v keltskom jazyku Dunahwa, teda temná voda. Pre nás je zaujímavejší názov neďalekej Viedne, ktorú pomenovali tam usadení predkovia Slovákov a ktorá z ich jazyka prenikla do nemčiny a do ďalších jazykov. Keď do oblasti dnešnej Viedne prišli starí Slováci, usadili sa na riečke, ktorú na dnešných mapách označujú pomenovaním Wien. Starí Viedenčania ju však volali Rekavena a dodnes jeden úsek viedenského Ringu nesie pomenovanie Rekawinkel. Pôvodne sa táto riečka nazývala Veduna a jej pomenovanie pochádzalo z keltského jazyka. Podľa tejto riečky pomenovali vtedajší Slováci svoje sídlo na jej brehoch a prispôsobili si ho svojmu jazyku do podoby Viedňa. Túto podobu prevzali do nemčiny v podobe Vienna hádam ešte Frankovia, a tak všade mimo nemeckej jazykovej oblasti poznajú hlavné mesto Rakúska ako Vienna, Venna. V nemčine sa názov ustálil v podobe Wien. V slovenčine sa však z Viedňa stala Viedeň a tento názov prevzali aj Česi v podobe Vídeň.

Názvy obcí na Záhorí

Poďme však bližšie k Stupave a pozrime sa, aké máme názvy obcí na Záhorí. Vzhľadom na búrlivé dejiny tohto fliačku našej krajiny sa na Záhorí nachádza veľa typov pomenovaní zo slovenského i z iných jazykov. Samozrejme, najviac názvov je zo slovenčiny, hoci niekedy je veľmi ťažko dopátrať sa k pôvodnému zneniu pomenovaní vzhľadom na veľkú dynamiku etnickej štruktúry Záhoria. Niekedy ani vedci neboli schopní určiť presné znenie pôvodného pomenovania, keďže v jednotlivých obdobiach sa menil dominantný jazyk a niekoľkonásobný prechod z jazyka do jazyka do značnej miery zakryl pôvodný názov. Uveďme si niekoľko príkladov.

Neďaleko od Malaciek je obec, ktorá sa dnes nazýva Kostolište. K svojmu terajšiemu názvu prišla v roku 1949, keď sa vtedajšia moc rozhodla poslovenčiť väčšinu názvov neslovenského, často zdanlivo neslovenského pôvodu. Dlhé stáročia niesla obec v slovenčine názov prevzatý z nemčiny a poriadne skomolený v podobe Kiripolec. Tí, čo obec premenovali, síce správne identifikovali prvú časť slova ako nemecké slovo kostol (Kirche), ale nesnažili sa pochopiť názov v celku. Keby pristúpili k tomu komplexne, prišli by na to, že druhú časť pomenovania

tvorí slovenské slovo Lipovec. Teda pôvodný názov obce asi znel Kostolný Lipovec, ktorý bol do nemčiny prevzatý ako Kirchenlipoc a spätne do slovenčiny ako Kiripolec. Podobne nemecké Hochstetten (Vysoké miesto) sa prispôsobilo slovenčine ako Hoštetno, teda dnešná Vysoká. Obec známa dnes pod názvom Studienka niesla pred rokom 1949 pomenovanie Hasprunka. Ide o poslovenčené nemecké pomenovanie, ktoré pôvodne znelo Hasenbrunne, teda v preklade Zajačia Studňa. Z Dimburku sa stal Suchohrad a z Rarborku Rohožník. Po Nemcoch nám tu v názvoch veľa nezostalo.

Malacky a Leváre

Zaujímavý je názov nášho okresného mesta Malaciek. Všeobecne prevláda názor, že názov Malacky pochádza z maďarského slova malac, čo znamená sviňa. Dokonca aj v erbe majú Malacky statného diviaka. Profesor V. Sedlák však analýzou pomenovania Malaciek v starých listinách dospel k záveru, že odvodzovanie názvu Malaciek od maďarského slova malac nezodpovedá zachovalým prameňom. Pomerne hodnoverne dokázal, že pomenovanie Malaciek má svoju motiváciu, podobne ako v mnohých iných pomenovaniach na Slovensku, v názve riečky, ktorá Malackami preteká. Vraj pôvodný názov Malaciek bol Malinský Potok, avšak preberaním z jazyka do jazyka, čo dokumentuje v stredovekých listinách, došlo až k vytvoreniu názvu Malacky. Ktovie. Všetko je možné.

Po Maďaroch nám však na Záhorí niekoľko názvov zostalo. Sú to predovšetkým Malé a Veľké Leváre. Ich pomenovanie je odvodené od maďarského slova lövér, čo v preklade znamená strelec. Obe osady patrili k skupine obcí cudzorodých plemien, ktoré v raných dobách uhorského kráľovstva rozsadili uhorskí panovníci medzi slovenské obyvateľstvo, aby strážili hranice kráľovstva. Medzi tieto osady patrili Kuklov, Sekule, Uhorská, dnes Záhorská Ves a všetky dediny s označením Plavecký. Sikuli a Kumáni, teda po slovensky Plavci, boli turkitské plemená, ktoré dovandrovali do našich končín nedlho po tom, ako sa tu objavili Maďari. V Maďarsku po nich zostali pomenované dve oblasti v strede krajiny – Malé a Veľké Kumánsko a časté priezvisko Kún. V Sedmohradsku termínom Szekler (Sikuli) označujú tamojších Maďarov a u nás zostali po nich len názvy a ešte rôzne Plavče, resp. Pečeňady, Pečne alebo Bešeňové.

Chotár Stupavy

Poďme však bližšie k našej obci, resp. mestu. V pôvodnom veľkom chotári Stupavy sa nachádzali aj štyri dnes viac-menej samostatné obce: Záhorská Bystrica, Borinka, Marianka a Mást. Pri Záhorskej Bystrici je pomenovanie jasné, ide o typické pomenovanie podľa bystro tečúcej riečky alebo potoka. Pre našinca bude skôr problémom určiť, ktorý z dnešných potokov v obci tiekol tak bystro, že sa po ňom pomenovala aj obec.

Názov Marianka sa používal už v minulých storočiach, ale viac rozšírené bolo pomenovanie pútnického miesta v Mariánskom údolí v podobe Marietal. Toto pomenovanie má určite pôvod v nemčine, hoci nutne to pôvodne nemuselo tak byť, lebo z druhej strany Karpát je viacero obcí, meno ktorých je zakončené slovenským slovom dol.

V prípade pomenovania Mástu je dešifrovanie pôvodnej motivácie pomerne zložité. Prvýkrát sa spomína v písomných prameňoch z roku 1314 v podobe Messuch, čo by sa mohlo čítať ako Mešuč, ale aj Mečuč. V listine z roku 1323 sa uvádza ako Mechich, čo by sa mohlo prečítať ako Mečic, teda po slovensky Mečice. Z tohto vychádza prof. V. Sedlák, keď tvrdí, že pôvodným názvom Mástu bolo slovenské Mečice, ktoré sa v neskoršom období po preberaní z jazyka do jazyka nakoniec ustálilo v podobe Mást. Je to možné, ale naporúdzi je aj nemecké Mast s viacerými významami.

Berlín a Stupava

A čo naša Stupava? Ľudia sa odnepamäti zaujímali o výklad názvu svojej obce, mesta, resp. sídla. Ako som už spomenul vyššie, niektoré názvy sú priezračné, s niektorými majú problém aj zdatní jazykovedci. Pri tých druhých existuje veľmi často tzv. ľudová etymológia, kde sa ľudia snažia vyvodiť názov svojej obce na základe analógie. Najznámejším príkladom ľudovej etymológie je názvov nemeckého hlavného mesta Berlínu. Keďže po nemecky Bär je medveď, nemeckí obyvatelia Berlína si hneď všetko spojili s medveďom. Medveď je v erbe mesta, je symbolom všetkých Berlínčanov. Avšak pravda je niekde úplne inde. Názov Berlína nebol vytvorený v nemeckom jazyku, ale v jazyku tamojších Slovanov. Brlina bol názov močaristého miesta,

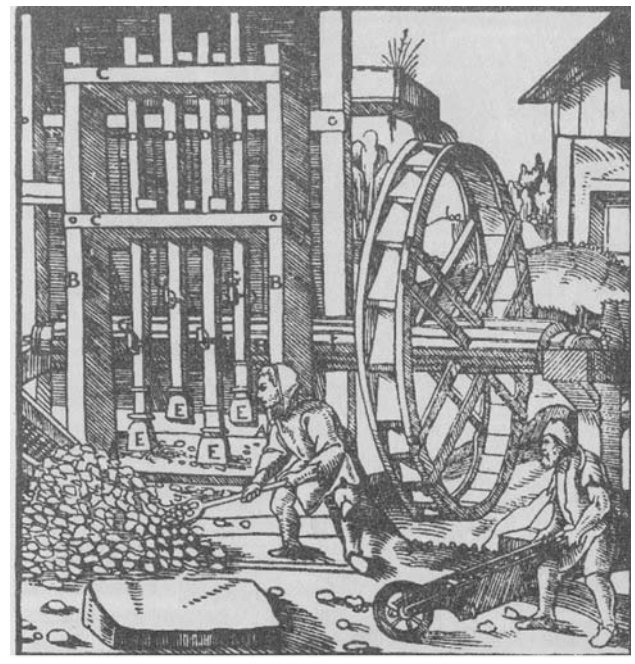

bariny, v ktorom vzniklo slovanské hradisko, neskôr zaujaté Nemcami, ktorí si z bariny vytvorili Berlin.

Je možné, že aj v prípade Stupavy pracovala ľudová etymológia a názov obce sa všeobecne odvodzuje z pomenovania zložitého stroja na drvenie kameňa, resp. lisovania oleja, ktorý sa nazýva stupa. Aj nemecké pomenovanie Stupavy Stamphen znamená dupanie, ale tiež stupy. Stupy boli poháňané vodným kolesom, ktoré malo na priečnom hriadeli výstupky (zuby). Tieto zuby pri otáčaní dvíhali ťažké kladivá, ktoré následne po vyšmyknutí sa padali na predmety drvenia. Dalo by sa povedať, že sú to také mechanické mažiare. Tento nástroj sa v štylizovanej podobe dostal aj do erbov Stupavy.

Stupavský hrad

Prof. V. Sedlák však ponúka iné vysvetlenie. Vychádza pri tom z názvu hradu, ktorý sa týči nad obcou Borinkou. Názov Borinka sa tiež v minulosti vyskytoval (asi ako reakcia na maďarský názov hradu Borostyankö – Jantárový kameň), ale viac sa používal názov Pajštún. Aj pri výklade názvu hradu Pajštún existuje viacero verzií, najmä z čoho pochádza prvá časť názvu. Druhá je jasná. Ide o nemecké slovo Stein, teda kameň. Ale čo prvá časť, ktorá sa vyskytuje v mnohých podobách: Pajlen, Palin, Paulen atď. Niektorí prišli s verziou, že môže ísť o Pavlínov, ktorí sídlili v neďalekej Marianke. Kde je asi pravda?

Pri hľadaní pravdy sa musíme pozrieť na otázku, kde stál Stupavský hrad spomínaný v roku 1271. Mnohí sa domnievajú, že stál na mieste dnešného kaštieľa. Ale tejto verzii odporuje mnoho faktov, okrem iných aj to, že geograf J. Lipský v roku 1808 uvádza pre Borinku aj pomenovanie Stupavský Podzámek. Teda Stupavský hrad musel byť niekde nad, t. j. buď Pajštún, alebo Dračí hrádok. Alebo oba. A tu prichádza riešenie profesora Sedláka. Zistil totiž, že v strednej hornej nemčine slovo beilen znamená stúpať, sliediť, sledovať, strážiť. Aj v starej slovenčine stúpať neznamenalo len kráčať, ale aj sliediť, strážiť. Dospel k názoru, že po zničení starého Stupavského hradu, ktorým bol zrejme Dračí hrádok, postavil Bruno z Tallesbrunnu nový hrad na mieste dnešného Pajštúnu, ktorý pomenoval rovnako ako predchádzajúci zničený hrad, len v nemeckom jazyku – Beilenstein.

Na záver ešte jedna poznámka, ktorá môže potvrdzovať tvrdenie prof. V. Sedláka. Raz som príbeh názvu Stupavy rozprával jednému Poliakovi, ktorý sa o to zaujímal. Keď som mu vysvetľoval, že pravdepodobne išlo o osadu hraničiarov, ktorí stúpali po hraniciach, zrazu ožil. Vraj aj u nich na hraniciach medzi Mazovskom a Malopoľskom existuje obec Stępa, ktorá sa pýši, že jej predkovia boli hraničiari. Vraj majú dokonca v obci kameň, stelu, na ktorom majú vyrytú stopu ako symbol hraničiarstva.

PhDr. Anton Hrnko, CSc.,
foto: archív autora, Mário Wittman

Krása v hline ukrytá

MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM Stupava

Občianske združenie Alternatívne kultúrne fórum vás pozýva na výstavu súkromnej zbierky porcelánu a fajansy, ktorá v sebe spája vkus a potrebu reprezentácie aristokracie a meštianstva od konca 17. storočia do 1. polovice 20. storočia (barok – art deco).

Jednotlivé kusy z produkcie významných európskych porcelánok a keramických dielní v sebe zosobňujú lesk a zručnosť majstrov modelárov a maliarov. Svojím precíznym vyhotovením vypovedajú nielen o oblasti, v ktorej vznikli, ale aj o vysokej umeleckej kvalite a náročných technologických postupoch, ktoré stáli za ich vznikom. Významnou mierou bude na výstave zastúpené obdobie 19. storočia, reprezentované tak porcelánom určeným pre šľachtu, ako aj náročnými figurálnymi kompozíciami dostupnými pre solventnejších mešťanov. Výstavu doplnia keramika a majolika z oblasti Moravy a dnešného Slovenska, zastúpené starými majstrami i súčasnými keramikármi, inšpirujúcimi sa historickými predlohami a reprodukovaním starých prác.

Výstava vo výstavnej sieni Mestského kultúrneho a informačného centra v Stupave bude pre verejnosť prístupná od 9. novembra do 4. decembra 2022.

Michal Barut, kurátor výstavy

Spomienka na čierne dni

Tento rok si pripomíname smutné udalosti, a to 80 rokov od začiatku deportácie slovenských židovských občanov do vyhladzovacích táborov. Ako memento týchto aktov bola v stupavskej synagóge inštalovaná výstava UČITEĽ – ŠTUDENT – HOSŤ.

Udalosti, ktoré by sme radi vylúčili z našich myslí, no, žiaľ, sú to fakty. Prezentácia diel na tejto výstave bola poctou miliónom obetiam holokaustu, tragickej udalosti druhej svetovej vojny, a poctou sile a odhodlanosti národa, tejto komunity, ktorá nebola a nie je iná, preto že ju tvoria ľudia.

Vernisáž sa uskutočnila 26. septembra 2022. Kurátorom výstavy bol pán Norbert Lacko. Ten vo svojom príhovore vyzdvihol úsilie a precíznosť vystavujúcich pri príprave výstavy. Učiteľ, hosť, študent – názov výstavy napovedá o vystavujúcich. Práce učiteľa – Vojtecha Kolenčíka, vrstvené v priestore evokovali odloženú batožinu, jediné veci a neraz aj cenné, ktoré si do transportu mohli ľudia vziať. Študentka – pani Eva Čarnoká, prezentovala interaktívny zväzok v podobe ostnatého drôtu, z ktorého si návštevníci vernisáže a výstavy mohli kúsok odniesť, a tým odstrániť túto pomyselnú bariéru z priestoru okolo nás. A hosť, umelec a aktivista pán Peter Kalmus, vystavil mapu Piešťan s prázdnym priestorom – chýbajúcimi dvoma synagógami, ktoré boli neuvážene zbúrané v 50. a 70. rokoch minulého storočia. V krátkom prepise vám ponúkame dojmy zo samotnej výstavy, ktoré nám porozprávali návštevníci vernisáže.

Ján Sand, novinár, pedagóg

Na výstavu som prišiel za priateľom Vojtechom Kolenčíkom. Oceňujem interaktivitu, ktorú pripravila vystavujúca Eva Čarnoká v podobe grafiky ostnatého drôtu, ktorý treba strihať a tak prejaviť záujem o jeho odstránenie z nášho prostredia, tým si každý môže vziať aj domov spomienku na dnešný večer a aj na smutné udalosti, na ktoré táto výstava reflektuje.

Daniel Marek,
reštaurátor, výtvarník

Oceňujem hodnotu a prípravu tohto projektu v synagóge. Čo sa mi najviac páči, sú diela pána docenta Vojtecha Kolenčíka. Ide o abstraktné motívy a veľmi osobné maľby. Registrujem akési sebavyjadrenie, čo mne osobne inklinuje. Mám rád takúto tvorbu.

Tomáš Klenovský, riaditeľ medzinárodného filmového festivalu Cinematik Piešťany

Na výstavu mňa a mojich rodičov pozval Peter Kalmus ako hosťujúci autor. Moje korene sú previazané so Stupavou tým, že tu bývajú moji rodičia. Dlhý čas som býval v Stupave a bol som veľmi zvedavý aj na priestor synagógy, ktorý som doteraz nevidel. Je to veľmi pekný priestor na organizovanie kultúry prakticky asi akéhokoľvek typu od umenia až po hudbu. Výstava sa mi veľmi páči, najmä jej previazanie s pamäťou na obete holokaustu. Zaujali ma diela Petra Kalmusa, no najmä ostnaté drôty, dielo pani Evy Čarnokej, ktoré si máme odtiaľto odnášať, pretože nechceme, aby tu boli a aby už nikdy v živote medzi nami nerobili deliacu čiaru. To sú veci, ktoré ma tu dnes veľmi zaujali.

Richard Hronský, študent na VŠVU, odbor fotografia

V rámci výtvarného umenia ma fascinuje neoficiálna scéna počas normalizácie, keď bola vytvorená akási komunita autorov a taktiež interakcia. Jeden z vystavujúcich, Peter Kalmus, je jedným z nich alebo minimálne jeho tvorba ma oslovuje a v rámci tejto príležitosti som sem prišiel. Prišiel som aj preto, lebo som spoznal Norberta Lacka, ktorý je náš pedagóg na povinnom predmete, ktorý máme v škole. Ostatné mená vystavujúcich som, žiaľ, nepoznal, no som veľmi rád, že som mal tú možnosť prostredníctvom ich diel nahliadnuť dovnútra vystavujúcich autorov. Myslím si, že idea a koncept v súvislosti s miestom, umením a témou, na ktorú vystavujúci reagovali, sú veľmi dobre spracované, pretože sú spojené aj so súčasnými problémami, ktoré v spoločnosti vnímame.

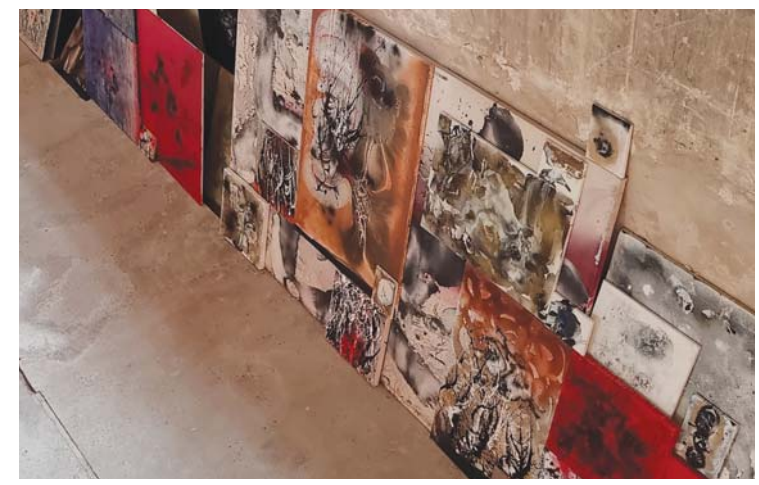

Peter Machata, výtvarník

Mám rád synagógu a taktiež mám rád kultúru, ktorá sa tu koná, práve preto som sem dnes večer prišiel. Taktiež veľmi dobre poznám nášho rodinného priateľa Vojtecha Kolenčíka. Inštalácia, ktorá je tu dnes realizovaná, je skutočne krásna. Pamätám si jeho obrazy u neho doma opreté o stenu a obdobne to vyzerá dnes i tu v synagóge. Vrstvenie jeho diel, ktoré tu v rámci inštalácie urobili, evokuje vo mne odložené veci, ktoré museli deportovaní odložiť bokom, keď vychádzali z transportných vagónov a vchádzali do táborov. Tento efekt celý dojem z výstavy ešte umocňuje, to bolo pre mňa najsilnejšie.

Martin Muráni, OZ Alternatívne kultúrne fórum, foto: z archívu Evy Čarnokej

KINO KULTÚRKA STUPAVA premietalo film SLOBODNÍ, silný príbeh priateľstva „dvoch generálov", ktorí bojovali srdcom.

Pomaly si zvykáme, že soboty sú v Kine KULTÚRKA Stupava venované veľkým blockbusterom. V sobotu 8. 10. 2022 o 18.00 hod. však bolo všetko inak. Kino KULTÚRKA prinieslo do Stupavy nový slovenský dokumentárny film SLOBODNÍ. Veľmi si vážime, že film prišli uviesť a diskutovať po ňom samotní režisér filmu Slavomír Zrebný a historička Juliana Gubišová. Tešíme sa, že hľadisko bolo plné nielen Stupavčanov, ale aj hostí z blízkeho okolia, Marianky, zo Záhorskej Bystrice a z Borinky. Po premietaní prebehla veľmi živá diskusia, na ktorej rezonovali slová *„nezabúdajme na našu históriu, pripomínajme si ju do hĺbky, aby sme z nej mohli stále čerpať a byť na ňu hrdí"*. Diskusia pokračovala do neskorého večera v príjemnom prostredí Kaviarne KULTÚRKA.

Film rozpráva príbeh kresťanského disentu na pozadí dejín 20. storočia na Slovensku. Zároveň je príbehom hľadania osobnej vnútornej slobody, ktorú je možné zachovať si v každom režime a za každých okolností.

Príbeh opisuje priateľstvo Silvestra Krčméryho a Vladimíra Jukla, ktorých nazývali „generálmi tajnej cirkvi". Zakladali „krúžky", malé ostrovy slobody, kde mohli ľudia počas totality slobodne myslieť a veriť. Kritickí boli už voči Slovenskému štátu. Po príchode komunizmu boli prenasledovaní a strávili dlhé roky vo väzení. Vrchol ich úsilia bola sviečková manifestácia, ktorej sa zúčastnili tisíce ľudí a nenásilne prejavili protest proti komunistickému režimu. Neskôr sa ich hnutie aktívne zapojilo do nežnej revolúcie. V novembrovom programe Kina KULTÚRKA Stupava pripravujeme pre veľký úspech opakovanie filmu SLOBODNÍ opäť s diskusiou s tvorcami filmu a tiež ďalšie zaujímavé filmové tituly. Okrem iného nový slovenský dokumentárny film KATEDRÁLA a dokumentárny film o svetovej českej lezeckej ikone ADAM ONDRA: POSUNOUT HRANICE. Sledujte nás na www.kinostupava.sk a sociálnych sieťach.

Všetci ste srdečne vítaní!

rr

September 2022

Jeseň prichádza v rovnakom období (v tomto roku to bolo 23. septembra), ale vždy je iná a pre mňa osobne je to jedno z tých najkrajších období v roku. Príroda sa zahaľuje do tých najkrajších farieb, ktoré zázračne nikdy nevyjdú z módy, a do nás sa vnáša akási dynamická atmosféra, ktorá v nás vytvára pocit pokoja.

Tohtoročné septembrové počasie nám však prinieslo skutočne málo pekných, teplých, slnečných dní, a to hlavne v druhej polovici septembra. Prvý jesenný mesiac sa v Stupave skončil chladnejší ako dlhodobý normál. Priemerná septembrová teplota sa v Stupave blížila k +15 °C. Najteplejšie septembrové dni sa vyskytli hneď v prvom týždni, ale 30-tky sa už počas tohto mesiaca v Stupave nevyskytli. Najvyššia septembrová teplota bola 7. septembra, a to +28,5 °C. Naopak, najchladnejší deň sme mali pri daždi presne o 10 dní neskôr (17. septembra), keď sa maximálna denná teplota vyšplhala len na +14,0 °C.

Ako som už vyššie spomínal, druhá polovica septembra priniesla chladné a oblačné počasie a nechýbali ani časté zrážky. Počas septembra pršalo až v 17 dňoch a išlo tak

v počte dní o jeden z najdaždivejších mesiacov tohto roka. Za celý mesiac v Stupave napršalo 86,6 mm, čo je o cca 10 mm viac, ako je pre Stupavu dlhodobý normál. Doposiaľ najdaždivejší prvý jesenný mesiac sme zaznamenali v roku 2007, keď spadlo neuveriteľných takmer 197 mm zrážok.

Nízka oblačnosť a jej zložité predpovedanie

Zamračené nízkou oblačnosťou, ktorá sa bude v priebehu dňa miestami rozpúšťať na skoro jasno až polojasno. Tak nejako znie predpoveď počasia počas jesenných či zimných dní. Musím sa priznať, že predpovedať nízku oblačnosť či hmlu nie je vôbec jednoduché, dalo by sa to prirovnať k predpovedaniu búrky počas letných mesiacov.

Nízka oblačnosť či hmla sa tvoria najmä v chladnej polovici roka (október – apríl), čo súvisí s menším prísunom slnečného žiarenia v tejto dobe. Niekedy sa nízka oblačnosť vytvorí zdvihnutím hmly, teda vtedy, keď sa hmla, ktorá sa vytvorila v noci či skoro ráno, rozptýli vplyvom slabého ohriatia povrchu zeme počas dňa, ale vo výške zostane, čo sa nám na povrchu javí ako nízka oblačnosť. Ďalším faktorom, ktorý môže viesť k vzniku nízkej oblačnosti, je inverzia teploty spôsobená napríklad pri prílive teplého vzduchu vo vyšších hladinách. Na dolnej hranici tejto inverzie sa potom hromadí vodná para a za vhodných podmienok tu vznikne nízka oblačnosť.

Dôvod, prečo sa tak ťažko predpovedá, kedy a kde sa nízka oblačnosť vytvorí a následne zase rozpustí, súvisí s tým, že ide o jav mimoriadne citlivý na stav atmosféry. Napríklad ak je hmla veľmi hustá, prenikne na zemský povrch malé množstvo slnečného žiarenia a trvá dlhšie, kým sa hmla rozpustí, ak k tomu vôbec dôjde. Naopak, pri riedkej hmle dopadá na zem viac žiarenia a hmla sa rozpustí ľahšie. Hustota hmly je pritom veľmi závislá od miestnych podmienok i množstva vodnej pary v atmosfére.

Trvanie a rozsah nízkej oblačnosti ovplyvňujú aj smer a rýchlosť vetra v kombinácii s tvarom terénu. Dá sa povedať, že o tvorbe nízkej oblačnosti rozhoduje niekoľko faktorov, ktoré sa môžu rôzne kombinovať, teda do istej miery ide aj o náhodu. To všetko vyvoláva veľkú neistotu, s ktorou sa ťažko niekedy popasujú aj numerické modely.

Aktuálne meteo dáta zo Stupavy, ako aj vždy čerstvé predpovede počasia pre Stupavu a okolie nájdete na **www.pocasiepodlupou.sk**

Peter Štefančin, foto: autor

Profesionálny
predaj a prenájom
nehnuteľností

www.aesgroup.sk

12022201002

Jazyk a jeho tajomstvá alebo

স্তূপভার একজন বাসনি্দা যখন ভারতের কথা বলেন

Pôvodne ju ako mladé dievča lákala Afrika. Štúdium afrikanistiky sa však v roku jej nástupu na vysokú školu neotváralo, a tak si vybrala indológiu. Na Filozofickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe vyštudovala bengálčinu a angličtinu a svoju voľbu nikdy neoľutovala. India sa stala jej koníčkom aj pracovnou náplňou po vyše 51 rokov.
PhDr. ANNA RÁCOVÁ, CSc.

„Narodila som sa v Stupave. Rovnako ako moji rodičia a starí rodičia z otcovej strany," začala svoje rozprávanie nad šálkou zázvorového čaju Anna Rácová. *Vyrastala som na Kalinčiakovej ulici. To bola vtedy periféria dediny. Za domami bola už len pažiť. Rada spomínam na detstvo. Mala som dvoch mladších bratov. Spolu s vrstovníkmi, ktorí bývali takmer v každom dome na našej strane ulice, sme trávili celé dni vonku rôznymi hrami. Boli to krásne časy. S mnohými naše kamarátstvo prežilo dodnes. Posledných zo desať rokov máme dokonca stretávky a hovoríme si Kalinčiakovci.*

Na základnú školu som chodila tu, v Stupave. Učila som sa ľahko a rada. Spomínam si na pani učiteľku Máriu Fialovú a triedneho učiteľa Ladislava Maroša. Moja mama práve vďaka nemu bola robiť poriadky na miestnom úrade a v škole, keď ma chceli po deviatej triede poslať do Malinova na poľnohospodársku školu, lebo „aj tam potrebujú dobrých žiakov". Nakoniec som pokračovala na Strednej všeobecnovzdelávacej škole na Dubovej ulici v Bratislave. V tom čase sme sa presťahovali do domu, ktorý postavili rodičia, sem na Marianskú ulicu. Detstvo sa skončilo.

Výber vysokej školy ovplyvnil váš otec?

Napriek tomu, že môj otec prof. PhDr. Ján Horecký, Dr.Sc., bol známy a rešpektovaný slovenský jazykovedec, nikdy mňa ani bratov do ničoho netlačil. Janko, môj mladší brat, bol vždy obklopený zvieratkami. Jeho smerovanie na veterinu bolo jasné. Druhý brat sa stal ekonómom. Mne však učaroval, tak ako otcovi, jazyk a jeho tajomstvá. Keď som chodila na strednú školu, každú nedeľu sme chodili na prechádzky. Boli to príjemné chvíle plné rozhovorov. Spomínam si, ako sme s otcom fantazírovali o tom, že by bolo úžasné nepísať na písacom stroji, ale mať na to iné zariadenie... To sa písal rok 1965. Pá-

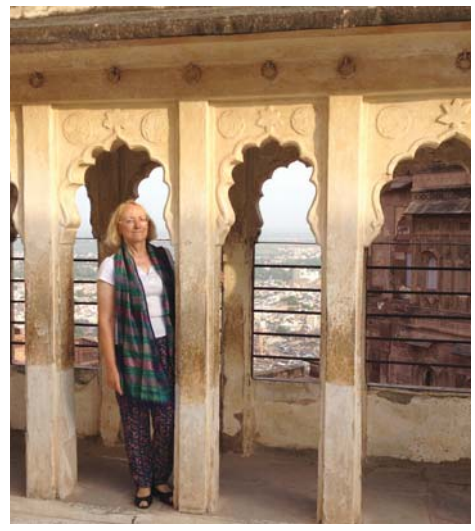

čilo sa mi, že ma berie ako seberovnú. Čo mi ešte utkvelo v pamäti, bolo, ako som ho videla v detstve pracovať. Boli to dlhé hodiny až do noci, keď stál za vyvýšeným pultom a robil korektúry. Občas to dovolil aj mne. Mala som šťastie, že som vyrastala v láskyplnom a podnetnom prostredí. Otec aj mama, ktorá bola po celý život mojou najlepšou kamarátkou, ma vo všetkom podporovali a vypestovali vo mne presvedčenie, že môžem v živote dosiahnuť, čo chcem. Pravdaže, nie bez vlastného pričinenia.

Ktorú vysokú školu ste si vybrali?

Na Filozofickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe som študovala angličtinu a bengálčinu. Musím priznať, že ma pôvodne lákala Afrika, ale štúdium afrikanistiky sa v ten rok neotváralo, tak som si vybrala indológiu.

Ako si dievča zo Záhoria vyberie jazykovedu ďalekej Indie?

Dostalo sa mi do rúk niekoľko zaujímavých kníh o Indii. Všetko bolo veľmi príťažlivé. História, architektúra, literatúra a najmä jazyk. India má zaujímavé etnické zloženie. Skladá sa z veľa štátov, má množstvo zvykov, veľa náboženstiev, jazykov aj monumentov: hinduistických, buddhistických, islámskych... Mnohé sú dôkazom vzájomného miešania sa vplyvov počas storočí. Indická spoločnosť je široko pluralitná, mnohojazyčná a mnohonárodnostná. Svoje čaro majú jazyky na severe Indie, ktoré sú indoárijské, rovnako ako ich protipól – drávidské jazyky na juhu Indie. Bengálčina je druhým najčastejšie používaným jazykom a väčšina ľudí, ktorí ňou hovoria, žije vo východnej a v severovýchodnej časti Indie, teda v Západnom Bengálsku, a v Bangladéši.

Po štúdiu ste sa vrátili domov. Praha vás nezaujala?

Domov som sa rada vracala aj počas štúdia. Bývala som na študentskom internáte Větrník neďaleko Strahova. V tom čase to bola len jedna budova. Moje priateľky často chodili domov, tak by mi tam bolo smutno. A v Stupave to vtedy žilo. Napríklad obľúbené čaje o piatej v kultúrnom dome. Tancovačky v Delte. Tam som stretla aj svoju lásku, budúceho manžela Miroslava. Prišiel za hudbou zo Záhorskej Bystrice a už zostal v Stupave. Narodili sa nám dve deti. Syn Branko a dcéra Mirka, ktorá sa vydala v mojich „orientalistických" šľapajach – je sinologička.

Navštívili ste Indiu?

Áno, bola som tam niekoľkokrát na študijných pobytoch. Po prvý raz to bolo v roku 1973 v Kolkate. Keď som tam pricestovala, zažila som obrovský kultúrny šok. Ocitla som sa tam krátko po vojne medzi Západným a Východným Pakistanom, z ktorého sa napokon stal Bangladéš. Na uliciach Kolkaty žilo veľa utečencov. Všade som videla žobrákov, invalidov. To u nás nebolo. V tamojšej knižnici som písala svoju kandidátsku prácu na tému Systém bengálskeho slovesa. Neskôr som bola okrem Kolkaty aj na univerzitách v Dillí, v Mumbaí a vo Váránasí.

Ako ste sa dostali k rómčine?

Od roku 1971 som pracovala ako vedecká pracovníčka v Kabinete orientalistiky SAV v Bratislave. Moja špecializácia bola bengálsky jazyk, jazyková situácia v Indii a od roku 1994 aj rómsky jazyk. Hovorím v minulom čase, lebo po 51 rokoch som svoju pracovnú činnosť v SAV teraz v lete ukončila.

Rómčina ma zaujala preto, lebo má svoje korene v Indii. Patrí k novým indoárijským jazykom, ktorým hovoria Rómovia roztrúsení po svete. Počas putovania sa ich jazyk postupne menil tým, že priberal prvky z jazykov, s ktorými prišli do styku. Základy indickej gramatiky a slovnej zásoby však zostali. Mňa zaujímala rómčina, ktorou sa hovorí na Slovensku. Nielen jeho gramatika a slovná zásoba, ale aj to, ako, či a prečo sa mení postoj Rómov k ich materčine. Dnes po rómsky hovoria hlavne Rómovia, ktorí žijú v osadách. Deti prichádzajú do školy bez znalosti slovenčiny. Podľa Charty OSN majú právo učiť sa v materinskom jazyku, ale cieľom spoločnosti je integrovať ich do slovenskej spoločnosti, teda medzi ostatné deti. Je tu zjavný problém... Na Slovensku sa romológia študuje na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre a rómsky jazyk sa od roku 2019 vyučuje na Prešovskej univerzite ako jedinej na Slovensku.

PEDAGOGICKÁ ČINNOSŤ: Prednášala v Ústave medzinárodných vzťahov na Právnickej fakulte a na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, na Fakulte politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a na Univerzite sv. Cyrila a Metoda v Nitre.

PUBLIKAČNÁ ČINNOSŤ: slovník jazykovedných termínov (v spoluautorstve), monografie (aj v spoluautorstve), vedecké štúdie o bengálskom a rómskom jazyku, recenzie kníh, početné príspevky do encyklopédií a lexikónov, vedecko-popularizačné práce o rozličných aspektoch indickej kultúry a preklady z bengálčiny a angličtiny

Nastáva teda zaslúžený oddych?

Začala som upratovať knižnicu. Doma sa starám o mačku, kocúra a veľkú záhradu. Prechádzam sa po nových častiach Stupavy a obdivujem, ako sa z dediny stalo mesto. Nie, nevadí mi to. Je tu veľa mladých rodín, detí. Aj keď ulicu svojho detstva nespoznávam, viem, že pokrok sa zastaviť nedá. Život je zmena.

Eva Švoňavová, foto: autorka a archív AR

Anna Rácová

miesto narodenia: Stupava
vek: 76
znamenie: Váhy, neváham, ale rozhodujem sa po úvahe, až keď mám istotu
obľúbené jedlo: určite pečená kačka se zelím a lokšou

Psychológovia z povolania

Nie, nemyslím tých, čo vyštudovali vysokú školu, morili sa s učením všetkých možných teórií a postupov a výsledkov výskumov. Rozmýšľam nad všetkými tými povolaniami, v ktorých sa ľudia ocitli v pozícii bútľavých vŕb pre iných ľudí, a pritom ich hlavným zámerom v práci je ponúkať celý rad úplne iných veľmi užitočných služieb.

Zoberte si napríklad kaderníčky. V takom kadernícke salóne v malom meste sa dozviete, koľko dnes stoja paradajky v zelovoci, ale aj to, že sa suseda od vedľa pohádala včera s manželom, že dcéra starostky sa nedostala na vysokú a že v miestnej materskej škole sa zase objavili vši. Tento servis správ si môžete vypočuť len vďaka tomu, že sa suseda, starostka aj učiteľka z materskej školy potrebovali s niekým o svoje novinky, problémy či ťažkosti podeliť. A vedeli, že kaderníctvo je práve to miesto, kde budú skrášlené, kde si oddýchnu a budú vypočuté. Navyše ich čaká aj pridaná hodnota príjmu noviniek o ostatných členoch komunity, lebo zákon zachovania cirkulácie informácií je v kaderníckych salónoch striktne dodržiavaný.

Na tele aj na duchu

Ďalším, v tomto ohľade zaujímavým povolaním je fitnes tréner. Ten má naozaj pomáhajúce povolanie vo všetkých smeroch. Ak vás bolí chrbát, potrebujete niečo vyrehabilitovať alebo si chcete zlepšiť kondičku, je tu pre vás. To však nie je zďaleka všetko. Pri hodinke cvičenia s vami ochotne preberie, aký ste mali víkend, čo nové kolega v práci, ako napísali deti písomky a ako dopadol teambuilding. Za to dostanete mnoho rád do života a pitného režimu, nakoľko taký tréner už mnoho videl, počul, načítal a zažil a rád sa o všetky tieto múdra podelí v rámci zachovania zákonu cirkulácie a zdieľania informácií.

V štyroch stenách taxíka

Samostatnou skupinou sú, samozrejme, taxikári. Tí predstavujú špičku medzi poradcami. Keď sa ocitnete na novom mieste, stačí nastúpiť do taxíka a bez ohľadu na etnickú príslušnosť vodiča sa o danej destinácii dozviete všetko. Kde sa oplatí nakupovať, kde je lacné pivo, aká je populárna miestna vláda, či má zmysel platiť dane alebo nie a aké prevládajú názory na LGBT komunitu. Popritom sa môžete schuti vyrozprávať alebo aj vynadávať, pretože tohto chlapíka už určite nikdy viac nestretnete.

Spomenula som len zopár z mnohých povolaní, ktoré okrem svojej hlavnej náplne zvyčajne plnia aj funkciu psychológov z ľudu. Netreba zabúdať na barmanov vďačne počúvajúcich a nalievajúcich sklamaným nešťastníkom, kozmetičky či masérov, ktorí dlhé hodiny nezištne pomáhajú odľahčiť našim dušiam. Priznajte sa, kto je vašou bútľavou vŕbou?

Mgr. Katarína Rezníková,
ALMA Centrum pre zdravý vývin,
Saratovská 6C, Dúbravka, www.almacentrum.sk, kontakt: +421 918 248 107,
foto: archív redakcie

Gratulujeme jubilantom

Čas je spravodlivý. Každému odratúva okamihy rovnako. Tak ako rôčky pribúdajú, zdá sa nám, že čas beží rýchlejšie. Narodeniny, jubileum je milou príležitosťou sa stretnúť a bilancovať a s úsmevom oslavovať. Blahoželáme všetkým jubilujúcim občanom mesta Stupavy. rr

Mária Draškovičová	85
Miloš Pollák	76
Sylvia Hoozová	75
Ján Kahánek	86
Michal Gbelský	80
Sabina Blažíčková	80
Mária Jurigová	80
Mária Kovačovská	90
Lýdia Ščasná	80
Marta Žolnayová	80
Jolana Kodríková	80
Anna Darášová	95
Zdenka Apoštolová	91
Vlasta Veselá	92
Cecília Poláková	85
Eva Moravčíková	85
Leontína Vaňková	85
Marta Vašinová	80
Michal Gbelský	80

Jarmila Bubničová	80
Milan Brezovský	80
Miloslav Šmejkal	80
Vladimír Lachkovič	80
PaedDr. Jiří Čičatka	80
Ing. Anna Kraková	80
Viliam Polák	80
Štefánia Kaššová	80
Oľga Slováková	75
Ľudmila Legényová	75
František Filípek	75
Marie Darášová	75
Eva Gulárová	75
RNDr. Eva Lisická	75
Anna Janečková	75
Monika Holubová	75
Viera Štefková	75
Jana Sajanová	75
Drahomíra Jahelková	80

Helena Brliťová	85
Emília Pírová	75
Marta Maderová	75
Ivan Blažek	80
Mgr. Alica Šimková	85
Hermína Krištoffyová	85
Mária Sajanová	75
Mária Chrupková	90
Miroslav Pavlík	75
Helena Bélešová	75
Jozef Kišoň	80
Emília Brezovská	75
Eva Halámková	80
Jarmila Šefčíková	75
Jarmila Bilačičová	75
Oľga Zviráková	75
Antónia Darášová	80
Rozália Lednárová	80
Anna Dorazilová	98
Marta Gyepešová	75
Daniela Hermanová	75
Emília Belošičová	80
Agnesa Šurinová	75
Ružena Riglerová	80
Mária Kovačíková	85
Mária Jánošová	75
Eva Lachkovičová	80

Štefan Pollák	80
Jaroslav Husárik	85
Jozef Kovačič	96
Jozef Lachkovič	90
Anton Brezovský	91
Ružena Némethová	75
Jaroslav Kubovič	75
Daniela Breveníková	75
Helena Gabrišová	75
Agneša Merzová	92
Emília Šályová	80

Zo života v kaštieli

Červené nosy

Ešte stále je priaznivá epidemiologická situácia, tak k nám mohli prísť Clowndoctors osobne. Podľa ich požiadaviek pripravujeme obyvateľov na individuálny prístup. Vtedy sa dokážu „odviazať“ a prejaviť aj tí, ktorí sú v kolektíve utiahnutí, introvertní. Tentoraz prišli Emília Kohútová a Zoran Zagreb a témou bolo ochladenie, vinobranie a „hrknutie si“. V ich stvárnení vznikali komické situácie, ktoré pochopili takmer všetci. Ako obvykle u tých obyvateľov, ktorí by program nepochopili, sa „červenonosci“ prispôsobili a spolu s nimi spievali, v rámci možností aj tancovali. Všetci obyvatelia túto návštevu vnímali pozitívne a ešte poobede bola v oddelení príjemná atmosféra, ktorú v nich Clowndoctors vyvolali.

Výlet na ranč

S našimi prijímateľmi chodíme radi do prírody a tentoraz sme si naplánovali výlet na ranč vo Vysokej pri Morave, kde sme už boli vlani. Žiaľ, pre mnohé okolnosti sme sa tam dostali opäť až teraz. Na ranči boli všetci spokojní, uveličení, niektorí prekonali aj svoj strach z koní. Hladkali ich, kŕmili mrkvou či suchým chlebom. Pri fotodokumentácii celej akcie si väčšinou fotografovanie s koňmi užívali, pózovali, usmievali sa. Cestou naspäť o tom obyvatelia nadšene hovorili a všetci sa vyjadrili, že by chceli ísť na ranč znovu. Dohodli sme sa s majiteľom

(Júliusom Kováčom) o možných návštevách v blízkom čase.

Renáta Biksadská, foto: autorka

Dobrý trh v Bratislave

Dňa 24. 9. 2022 sme sa zúčastnili prezentácie nášho zariadenia na bratislavskom Dobrom trhu, ktorý sa konal na Panenskej ulici v Bratislave. Spolu s celým tímom tvorivých dielní sme sa na túto aktivitu pripravovali počas celého septembra a dávali finálnu podoby všetkým dielkam. Zapájali sa obyvatelia zo všetkých oddelení. Napokon sa prezentácie zúčastnili traja prijímatelia sociálnej služby, kde sme dokonca prezentovali aj malý workshop – pletenie šnúrok na krúžku kartónu.

Katarína Kralovičová

Jednota dôchodcov informuje

Rok s rokom sa stretol a je tu opäť október, Mesiac úcty k starším. Dovoľte mi preto, aby som vás v mene ZO Jednoty dôchodcov Slovenska poinformoval o našej činnosti v letnom období, ako aj o činnosti organizácie do konca roka 2022 a na začiatku roka 2023.

Organizácia Jednoty dôchodcov v Stupave má v súčasnosti 177 členov a svoju činnosť zameriava spolu s Klubom Pohoda na sociálnu i spoločenskú realizáciu svojich členov. Svedčí o tom viacero akcií, ktoré sme zrealizovali v letnom období, či už vo svojej réžii, alebo spolu s Okresným výborom JDS Malacky. Vo vlastnej réžii sme zorganizovali výlet loďou do Viedne a zúčastnili sme sa na spoločenských akciách spojených s hudobnou produkciou, ako boli napr. Juniáles vo Veľkých Leváročh či Anna bál vo Vysokej pri Morave, na organizácii ktorých sa podieľali aj ďalšie ZO JDS okresu Malacky. Z našej organizácie sa na obidvoch akciách zúčastnilo spolu cca 80 členov, ktorí vyslovili spokojnosť s organizáciou týchto podujatí, či už po stránke organizačnej, alebo spoločenskej.

Spoločenské aktivity

V tomto období sa členovia ZO JDS zapojili aj do spoločenských aktivít, na organizovaní ktorých spolupracovali s MsÚ Stupava a ostatnými spoločenskými organizáciami pôsobiacimi na území mesta. Šlo o akcie, akými boli výročia oslobodenia Stupavy, narodenia M. R. Štefánika, SNP, Dni zelá a pod. Na týchto akciách zaznamenávame veľmi dobrú účasť našich členov, ktorí si takto pripomínajú významné udalosti. Za túto účasť v mene ZO JDS Stupava ďakujem a verím, že podobná účasť bude aj v budúcnosti. Nám seniorom je ľúto, že na týchto akciách sa zúčastňujú mladí občania mesta v menšom počte.

Rekreačná činnosť

V pláne našej činnosti máme aj zabezpečenie rekreačnej činnosti. Cez rekondičné pobyty so štátnou dotáciou v kúpeľných zariadeniach ju v tomto roku využilo 12 členov našej organizácie spolu s rodinnými príslušníkmi. V tomto smere je potrebné uviesť, že ak majú členovia o túto formu záujem, mali by svoje požiadavky predložiť výboru ZO na začiatku roka.

V septembri sme zabezpečili a zrealizovali rekreačný pobyt v zotavovni Sorea Ďumbier v Liptovskom Jáne v počte 34 členov. Tento pobyt bol zameraný na turistiku a píšeme o ňom na inom mieste v samostatnom článku.

V tomto mesiaci sme spolu s Klubom Pohoda zabezpečili pre našich členov taktiež kúpanie v Relaxačnom centre v Dunajskej Strede, ktoré realizujeme už viacero rokov a hlavne z dôvodu, že o uvedenú akciu je záujem členov.

Nemôžeme opomenúť ani skutočnosť, že v Klube Pohoda sa realizuje pravidelné cvičenie členiek Klubu i Jednoty, a to počas celého roka. Popri tom sa v klube stretávajú členovia pri rôznych akciách, takže si môžu spoločne podebatovať o súčasnom živote a svojich skúsenostiach získaných v práci i starostlivosti o rodinný život.

Dotácia pomáha

Pri realizácii uvedených činností využíva ZO JDS v zmysle VZN mesta Stupava možnosť dotácie na vlastnú činnosť, vďaka čomu môžeme zabezpečiť niektoré akcie. Za túto možnosť by som aj touto cestou chcel poďakovať vedeniu mesta na čele s primátorom a vysloviť presvedčenie, že dotácia nám bude poskytnutá aj v budúcom období. Ďakujem za spoluprácu, ktorá je na dobrej úrovni tak zo strany primátora mesta, ako aj zo strany pracovníkov MsÚ.

Čo nás čaká

Na záver by som rád načrtol ešte akcie, ktoré budeme v tomto roku realizovať aj za účasti mesta. Bude to napríklad stretnutie jubilantov, ktorí sa v roku 2022 dožívajú 75, 80, 85, 90 a viac rokov. Toto stretnutie sa koná pravidelne v Mesiaci úcty k starším – v októbri. Tak to bude po trojročnej prestávke aj tento rok, nakoľko pre pandémiu sa tieto stretnutia v predchádzajúcich rokoch nekonali. V novembri, konkrétne 11. 11. o 11.00 hod., bude ZO JDS Stupava v spolupráci s MsÚ Stupava a spoločenskými organizáciami mesta organizovať Pietnu spomienku za padlých v 1. a 2. svetovej vojne pod názvom „Červené maky“. Touto cestou chcem požiadať našich členov, aby sa na tejto akcii zúčastnili v čo najväčšom počte. Taktiež sa zúčastníme Katarínskej zábavy, ktorá sa každoročne koná v Závode. Začiatkom roka 2023 čaká našu organizáciu významná udalosť, a to 10. výročie založenia Jednoty dôchodcov Slovenska v Stupave. Pri tejto príležitosti pripraví výbor ZO dôstojné pripomenutie si tejto udalosti na slávnostnej členskej schôdzi vo februári, resp. v marci, podľa aktuálnej situácie.

Rád by som vás ešte informoval o pilotnom programe MIRRI o školení seniorov v digitálnych zručnostiach, aby sa dokázali pohybovať bezpečne v on-line prostredí. Na toto školenie sa môžu prihlásiť všetci seniori – nielen členovia Jednoty dôchodcov Slovenska –, a to osobne cez predregistráciu na webovej adrese: www.digitalniseniori.gov.sk/predregistrácia.

V prípade záujmu je potrebné prihlásiť sa na uvedenej adrese a na prihláške uviesť školenie v Malackách, resp. v Bratislave.

Milan Brezovský, predseda ZO JDS Stupava, foto: švo

Farská púť

Druhú októbrovú sobotu sa 30 stupavských farníkov zúčastnilo na farskej púti na Starých Horách, od najmladšej Alžbety po najstaršiu pútničku z Mástu. Dôstojný pán Milan Sova odslúžil v kostole Navštívenia Panny Márie (v roku 1990 vyznamenanom titulom Bazilika minor) sv. omšu za pútnikov a za Stupavskú farnosť. Po omši sme sa presunuli na ďalšie významné pútnické miesto – do areálu prameňa Studnička.

Cestou späť sme sa zastavili v Španej Doline, kde sme si urobili krátku túru po banskej ceste, počkali si na banský orloj a zastavili sa aj v benediktínskom kláštore v Hronskom Beňadiku, kde sme mali

výklad a mohli si pozrieť Relikviu Kristovej Krvi. Počasie nám veľmi prialo a prežili sme pekný spoločný čas.

ST, foto autorka

Dôchodcovia znovu na cestách

Keď sa na jar rozšírila správa, že koncom septembra by naši členovia Jednoty dôchodcov Stupava mohli vycestovať do Liptovského Jána, ohlas bol veľký.

Mnohí si spomenuli na zájazdy z predchádzajúcich rokov, keď boli ubytovaní v hoteli Avena. Tentoraz to mal byť hotel Ďumbier, kam organizátorka Ľudka Mózová poslala prihlášku pre 45 uchádzačov s nádejou, že korona zase svoje zuby nevystrčí... 25. septembra nastupovalo do vlaku smerom na Liptovský Mikuláš 34 stupavských dôchodcov.

Cestujeme

Náš veselý stupavský kolektív sa predstavil hneď vo vlaku. Všetci sme mali oblečené fialové tričká s nápisom Jednota dôchodcov Stupava. Z Liptovského Mikuláša nás riadne „natrieskaný“ autobus doviezol na miesto určenia – pred hotel Ďumbier. Ešteže sme mali medzi sebou zopár mužov-gavalierov, ktorí nám pomohli s batožinami!

Čo ponúkol Ďumbier

Trochu pochmúrne počasie, slušné ubytovanie, dobrú večeru a chutné jedlo po celý čas, zaujímavú prednášku o lymfomasáži a starostlivosti o zdravie, možnosť masáží, saunovania, kúpania v bazéne v neďalekom hoteli Máj. Zaujímavá bola ponuka na zájazd do Poľska, do Lúčok, nechýbala diskotéka, ale predovšetkým sa každý večer otriasala spoločenská miestnosť kartárskymi súbojmi. Raz sa podarilo presadiť i speváčkam, ktoré ukázali, že ovládajú nekonečné množstvo slovenských ľudoviek. A za návštevu stáli aj „MiniSlovensko“, soľná jaskyňa, rozhľadňa, Stanišovská jaskyňa a, samozrejme, návšteva predajní s drobnými suvenírmi pre vnúčatká.

A čo historický Liptovský Ján?

Cestou tam sme poriadne zmokli. Navštívili sme „Mincovníčkovo“, v ktorom nás sprievodca podrobne zoznámil s históriou ťažby zlata, vysvetlil pracovné postupy pri jeho ťažbe, priblížil prácu kováčov a postup pri razbe mincí. O nami vyrobenú mincu sa viedla dražba. Najviac ponúkla Hela Gajdošíková, ktorá je aj zapísaná v pamätnej knihe. Cestou späť sme sa napili chutnej vody z minerálneho prameňa a aspoň očami sme sa „okúpali“ v prírodnom kúpalisku Kaďa. Vojsť doň sa viacerí chystali, ale myslím si, že zostalo len pri tom chystaní – bazén v Máji bol istejší... A isté boli aj vynikajúce bryndzové halušky v Kolibe.

Liptovský Mikuláš

Mesto je krásne upravené, vynovené, čisté. Zaujímavý zážitok ponúkol Dom ilúzií. Ženy si pohľadali niečo na parádu v obchodoch, maškrtné jazýčky privolala aj obľúbená cukráreň Veronika. Janko Kráľ by bol zaiste na svoje rodné mesto pyšný.

Zdatní seniori–turisti

Tatry sme, samozrejme, nemohli obísť. Vybrali sme sa na Štrbské pleso s úmyslom vyviezť sa na Solisko. Počasie bolo nádherné, všetko nasvedčovalo, že sa výlet vydarí. Nemysleli si to však vlekári, ktorí si na ten čas zaradili údržbu.

Výlet na Chopok sa taktiež vydaril. Jeho účastníci sa vrátili síce unavení, ale šťastní, že vyšlo slnko, takže o krásne pohľady do okolia nebola núdza. Samozrejme, okrem pocitu smútku nad vyrúbanými stromami a hnevu nad výškovými stavbami, ktorých je tam čoraz viac...

Zdatnejšie turistky – Maruška Hublerová, Ľudka Šteflovičová a Janka Klasová – podnikali aj samostatné túry. Vyšli si na Hrebienok, Rainerovu chatu, na Studenovodské vodopády.

Dobrá víla

Bol to veľmi pekný týždeň. Pokropený síce dažďom, ale plný zážitkov, rozhovorov, smiechu, zábavy. Myšlienkami sme boli aj v Stupave. Veď sa chystali Dni zelá a my na ich úvode budeme chýbať! Za vydareným podujatím stála ako dobrá víla Ľudka Mózová: neúnavne navrhovala program, študovala cestovné poriadky, aby sme boli v správnom čase na správnom mieste, aby sme sa domov doviezli čo najpohodlnejšie.

Zostáva zaželať si, aby sa nám – stupavským seniorom – pošťastilo aj v budúcnosti takýmto spôsobom zabudnúť na ťažkosti rôzneho druhu, s ktorými sa v každodennom živote stretávame, a peknými spomienkami si dodať trocha farebnosti do všedných dní.

Ešte malý návrh, ako by naši dôchodcovia mohli účelne využiť blížiacu sa zimu:

Čo keby mesto zorganizovalo pre nás kurz počítačovej gramotnosti pre začiatočníkov i pokročilých? Veď takéto zručnosti sa vyžadujú stále častejšie. A možno by sa stretli so záujmom aj rôzne cvičenia pamäti vedené odborníkmi z tejto oblasti.

Mgr. Alica Šimková, foto: Ľudmila Mózová

PONUKA PRÁCE

Do našej jednozmennej prevádzky v Zohore prijmeme zamestnancov do pracovného pomeru na pozície:

VODIČ – STROJNÍK – KOMPAKTORISTA
Terénne úpravy skládky a komunikácií na skládke, zhutňovanie ukladaného odpadu, kontrola stavu povrchu komunikácií na telese skládky.
VP: B, T alebo C, strojnícky preukaz.
Hrubá mzda: 1 250 eur +
Variabilná zložka: 200 eur

VODIČ NAD – HÁKOVÝ NOSIČ KONTAJNEROV – VEĽKÉ KONTAJNERY
Doprava odpadov, bežná údržba a drobné opravy na vozidle.
VP: C + E.
Hrubá mzda: 1 050 eur +
Variabilná zložka: 280 eur

PRACOVNÍK ZVOZU ZBERNÝCH NÁDOB
Zabezpečenie vysypania zberných nádob podľa predpísaných trás a ich vrátenie do príslušného zberného stanovišťa.
Hrubá mzda: 720 eur +
Variabilná zložka: 210 eur

POMOCNÝ PRACOVNÍK ÚDRŽBY AREÁLU
Čistenie a údržba areálu skládky a okolia, zber úletov, kosenie a orezávanie drevín.
Hrubá mzda: 720 eur +
Variabilná zložka: 120 eur

Ponúkame 13. mzdu, stravné lístky nad rámec zákona, príspevky zo sociálneho fondu. Pracovný čas: 6.00 – 14.30 hod.

Vodičom ponúkame nástupný bonus 700 eur!
Pracovníkom zvozu nástupný bonus 300 eur!

V prípade záujmu nás, prosím, kontaktujte na tel. čísle **0911 199 121**.
Viac informácií o spoločnosti a ochrane osobných údajov nájdete na **www.fcc-group.sk**

FCC Environment

i2022001005

Poď hrať basket !

Martins Berkis mal príležitosť prvýkrát hrať basketbal ako šesťročný. Bolo to na tréningu jedného kamaráta. Vtedy ešte netušil, že hra pod vysokými košmi sa mu stane celoživotnou láskou. Pokiaľ sa vám zdá, že meno Martins neznie celkom slovensky, potom máte pravdu – Martins Berkis pochádza z Lotyšska a od roku 2010 je Stupavčanom.

„Už počas mojej profesionálnej basketbalovej kariéry som pôsobil ako hosťujúci tréner pre deti a mládež. Vždy som bol nadšený z toho, ako deti vnímajú basketbal a šport celkovo. Rozhodol som sa preto, že na Záhorí vytvorím MI Basketbalovú akadémiu pre rozvoj basketbalu na Slovensku so zázemím v Stupave."

V máji tohto roku zorganizovala MI Basketbalová akadémia tri dni otvorených tréningov a nábor nových detí. Zúčastnili sa na nich všetky ročníky, pretože začať hrať basketbal nikdy nie je neskoro. Ako nám potvrdil hlavný tréner a zakladateľ Martins Berkis, záujem detí o tento tímový šport bol veľký. Ako teda vyzerá aktuálna činnosť MI Basketbalovej akadémie?

Martins Berkis: *„Začiatkom októbra sme prekročili magické číslo 200 členov v našej organizácii. Prípravky máme v ôsmich školách – v Stupave, Lábe, vo Vysokej pri Morave, v Záhorskej Vsi, Záhorskej Bystrici, Dúbravke a v dvoch školách v Skalici. Do súťaží máme v novej sezóne prihlásených 12 tímov: dievčenské kategórie U10, U14, U15 a chlapčenské kategórie U-10 (3 tímy), U11, U12, U13, U14, U15.*

Vytvorili sme vlastnú ligu pre najmenšie deti MIBA KIDS SUPERLEAGUE, v ktorej budú hrať tímy z našich prípraviek. Je to basketbalový festival pre deti aj rodičov.

Tréningový proces nám zastrešuje 9 trénerov: 7 basketbalových, jeden atletický a jeden tréner plávania.

Vytvorili sme MIBA Family Foundation – fond pre mladých basketbalistov, vďaka ktorému môžu napríklad deti vo Vysokej pri Morave trénovať zadarmo a v Skalici majú zľavnené tréningy o 40 %. Okrem toho každé dieťa v prípravke, čo je viac ako 100 detí, dostane svoju vlastnú basketbalovú loptu. Pre niektoré kategórie zabezpečujeme aj odvozy na tréningy. Šetríme čas, financie a prírodu.

Počas jednej sezóny odohráme viac ako 170 oficiálnych zápasov a absolvujeme viac ako 1 100 tréningov. V závere roka nebude chýbať MIBA Secret Santa (výmena darčekov a vianočný basketbalový program). Našu snahu pri rozvoji basketbalu vidí aj Slovenská basketbalová asociácia. Oslovila nás preto pri organizovaní 2 turnusov 3 x 3 basketbalu. Je to najnovší olympijský šport, ktorý bol zaradený do programu letných hier. Jeden turnus sa uskutoční v Stupave, druhý v Skalici. Na turnajoch budú štartovať tímy z celej Európy. Nič také v Stupave alebo Skalici ešte nebolo.

Plánujeme, samozrejme, aj aktivity na rok 2023. MIBA FAMILY DAY, športový deň pre rodičov a deti, sa uskutoční 10. 6. 2023 a očakávame na ňom okolo 400 – 500 ľudí. Okrem toho pripravujeme 3. ročník zimného basketbalového kempu – MIBA WINTER BASKETBALL CAMP 2023 a v lete sa uskutoční v Senici MIBA Summer Basketball Camp 2023."

rr, foto: Archív MIBA

FKM Stupava pokračuje v dobrých výkonoch

Futbalový klub mládeže Stupava prihlásil túto sezónu do súťaží svoje družstvá až v štrnástich vekových kategóriách. Sme radi, že väčšine z nich sa zatiaľ výborne darí reprezentovať naše mesto a klub.

Muži zatiaľ druhí

Dobrý štart do sezóny zaznamenalo naše A-mužstvo, ktoré malo po deviatich odohraných kolách 16 bodov a v tabuľke mu patrila priebežne druhá pozícia. Dôležitá bola hlavne séria piatich zápasov bez prehry. Poslednú výhru zaznamenali naši futbalisti v domácom zápase proti Dubovej, ktorú sme počas Dni zelá zdolali 4 : 2. Ľudová múdrosť hovorí, že po hodoch príde bolenie brucha – a o týždeň neskôr sme doma podľahli favoritovi zo Šenkvíc 0 : 4.

Tím pod vedením hrajúceho trénera Michala Ščasného tvoria predovšetkým stupavskí odchovanci klubu. Zo starších hráčov sú to Tomáš Schwarz, Marek Uri Blažíček, Jakub Pavlačič, František Slotík, Jakub Kováč, Roman Horecký. V dobrom svetle sa však ukazujú aj mladíci Martin Neradovič, Patrik Kopp, Kristián Drahoš, Erik Malec a ďalší. V kádri sa nachádzajú aj dvaja zahraniční hráči: Nikola Djodjevski zo Srbska a Mesut Saliji zo Severného Macedónska.

Dorast aj žiaci v silnej konkurencii

Nová kategória mladšieho dorastu U17 naberá cenné skúsenosti v kvalitnej 3. lige, kde chlapcom patrí zatiaľ 9. pozícia. Žiaci U15 a U13 sa po postupe do 2. ligy prezentujú ofenzívnym futbalom a obe kategórie sa pohybujú v strede ligových tabuliek. V októbri nás tieto družstvá úspešne reprezentovali aj na medzinárodnom turnaji v talianskej Verone.

Dievčatá napredujú

Veľkú pochvalu si zaslúži aj novozložené družstvo dievčat WU15, ktoré sa môže v 2. lige pochváliť bilanciou 3 výhry a 2 prehry. Veľkú zásluhu má na tom tréner tímu Juraj Kronek. Sympaticky sa prezentujú aj ich mladšie nasledovníčky z prípravky WU11, ktoré sa pod vedením trénerky Renáty Chudej majú možnosť konfrontovať na ligových turnajoch s tímami ako Spartak Trnava, Myjava alebo Inter Bratislava. Dievčenská a chlapčenské prípravky (U11,U10, U9 a U8) hrajú svoje zápasy bez zapisovania výsledkov a vedenia tabuliek. Do mládežníckych kategórií stále prijímame záujemcov, ktorí by radi hrali futbal. Viac informácií alebo možnosť prihlásiť sa nájdete na www.fkmstupava.sk alebo na tel. čísle +421 949 720 087.

Ďalšie aktivity klubu

Kurzy pohybovej prípravy pre škôlkarov od 3 rokov pod značkou Pajštunáčik sú už v plnom prúde. Spolupracujeme so štátnymi aj súkromnými materskými školami. Rovnako sa od septembra opäť naštartovali futbalové krúžky pre I. – IV. ročník na ZŠ Stupava. Prihlásenie je možné cez stránku www.pajstunacik.eu.

Ján Katona

Tip na prechádzku

Jeseň je každý rok bohatá, listy má zo zlata. Zhadzuje ich bezstarostne na zem dole, je ich plný les i šíre pole. Tešíme sa aj z toho veľmi preto, že objaví sa občas babie leto. A tak určite je načase, vychutnať si prírodu v tejto farebnej kráse.

Eva Besedičová

Či už sa zo Stupavy vyberiete do blízkeho lesa hľadať hríby, alebo sa prechádzate popri záhradách cez Lintávy, všade môžete obdivovať farebnosť, ktorú jeseň namiešala. A čo keby ste sa vybrali na prechádzku cez polia do Marianky? Je to nenáročný terén, ktorý zvládnu aj

malí, aj veľkí. Obec Marianka leží vedľa Stupavy a cestu zvládnete do hodiny. Je to zhruba štyri kilometre. Známe pútnicke miesto patrí medzi najstaršie na území bývalého Uhorska. Nachádza sa tu rímskokatolícka Bazilika Narodenia Panny Márie z roku 1377 a kaplnky sv. Anny z roku 1691, Panny Márie z roku 1721, Svätej studne z roku 1696, sv. Floriána z roku 1700 a Kalvária z roku 1936. Každoročne pútnické miesto navštívia kvôli Panne Márii Tálskej tisícky veriacich. Soška Panny Márie Tálskej, ktorá je súčasťou oltára v Bazilike Narodenia Panny Márie, je umelecká robota z konca 12. a začiatku 13. storočia. Pri bazilike sa nachádza kláštor, ktorý slúži ako pútnicky dom a v lese vedľa tohto komplexu sa rozprestiera tzv. Mariánske údolie. Jeho súčasťou je jaskyňa lurdskej Panny Márie, ktorá dodnes slúži ako bohoslužobný priestor pre väčší počet pútnikov v čase slávnostných bohoslužieb a hlavných pútí, a aj zázračný prameň, ktorý sa spomína vo viacerých legendách spojených so vznikom Marianky a Kaplnky svätej studne.

Kaplnka sv. studne je druhou najvýznamnejšou stavbou v Mariánskom údolí a podľa legendy je práve tým miestom, kde sa Panna Mária zjavovala a kde bola nájdená zázračná soška, ktorá je centrom kultu v Marianke. Pri ceste k Svätej studni na svahu stojí krížová cesta, ktorá bola postavená v rokoch 1930 – 1936. V štnástich murovaných kaplnkách stoja sugestívne sochy v životnej veľkosti, ktoré pochádzajú z dielne kutnohorského rezbára Bohumila Becka. Krížová cesta ako pripomienka umučenia Krista sa dá v Marianke na kopci urobiť kedykoľvek. Počas týchto dní babieho leta, kráčajúc po zlatom koberci padnutého lístia, má svoje osobité čaro.

rr, foto: švo

Technik prevádzky

CEIT by asseco

Náplň práce, právomoci a zodpovednosti

Baví ťa neustále vŕtanie sa v strojoch, hľadanie príčin ich nefunkčnosti a máš rád, keď ti práca ubieha a nenudíš sa, tak čítaš ten správny inzerát.
Pracovať budeš v priestoroch Volkswagenu v jednej z výrobných hál, kde máme naše automatické dopravné zariadenia. Budeš dohliadať na plynulú prevádzku mobilných robotických systémov pre internú logistiku, na ich servis, a keď nastane chyba, budeš zodpovedný za hľadanie príčin nefunkčnosti a jej odstránenie.
Tím tvojich kolegov je rozdelený do jednotlivých výrobných hál, pričom priamy kontakt budeš mať so svojím prideleným koordinátorom. Budeš kopírovať výrobu nášho zákazníka, a preto budeš pracovať v zmenovej prevádzke (aj nočné zmeny).

Zamestnanecké výhody, benefity

Odmeny vo výške 15 % ročnej mzdy – časť vyplácaná kvartálne
Stravné nad rámec zákona
Príspevok do kafetérie
Možnosť vlastného rozvoja a kariérneho rastu
Niekoľko firemných akcií v roku
Nápoje zadarmo (káva, čaj)
Multisport karty (vstupy na športoviská a wellness)
Príspevky pri sobáši a narodení dieťaťa

Požiadavky na zamestnanca

Pozícii vyhovujú uchádzači so vzdelaním
stredoškolské s maturitou
nadstavbové/vyššie odborné vzdelanie

Vzdelanie v odbore
elektrotechnika, strojárstvo
Pozícia je vhodná pre absolventa

Osobnostné predpoklady a zručnosti
Technické a strojárske zameranie – výhodou
Elektrotechnik min. § 21 – výhodou
Miesto práce – Bratislava
Druh pracovného pomeru – plný úväzok
Termín nástupu ASAP

Mzdové podmienky (brutto) od **1 200 EUR**/mesiac
v závislosti od skúseností + kvartálne odmeny

Informácie o výberovom konaní

Kontaktná osoba: Ing. Pavol Poperník, +421 918 824 532

i2022001007

OPTICKÉ CENTRUM EVERGREEN

Potrebujete očné vyšetrenie?

Špecialisti na multifokálne okuliare
zn. **Rodenstock** - záruka kvality teraz

- 30%

Zľava: 30 €, alebo 50 € - info v optike

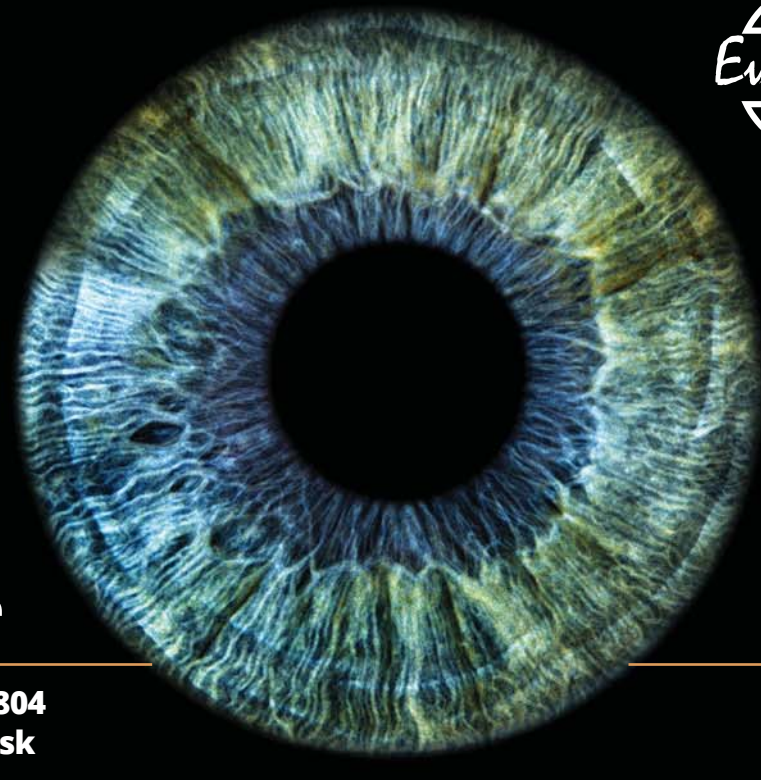

Evergreen

Adresa: Hlavná ulica 15, Stupava, Objednávanie: 0948 018 804
Kontakt: Info@optickecentrum.sk, www.optickecentrum.sk

i202201003

PREDAJ
A SERVIS
BICYKLOV

SINCE 1993
KOLIESKO
PREDAJ A SERVIS BICYKLOV

Hlavná 40
STUPAVA
0903 743 881
www.koliesko.eu

i2022001004

Úspešná sezóna

Kartingová sezóna 2022 bola pre jedenásťročného talentovaného pretekára Jakuba Gašparoviča veľmi náročná. Už teraz však môžeme povedať, že aj úspešná. Darilo sa mu tak na trati, ako i v školskom živote, keďže sa z neho stal primán na 8-ročnom gymnáziu. A hoci mu pribudlo pomerne veľa povinností, berie ich zodpovedne a svedomito sa pripravuje nielen na preteky, ale aj do školy.

Tohtoročná súťažná sezóna sa už pomaly chýli ku koncu. Jakub absolvoval počas nej preteky na Slovensku, v Čechách, Rakúsku, Poľsku, Maďarsku i Taliansku. V novembri nás čakajú ešte preteky v Belgicku a sezónu zavŕšime v portugalskom Portimao, kde sa uskutoční svetové finále Rotax Max Challenge Grand Finals, na ktoré sa Jakub kvalifikoval aj tento rok, keďže sa stal trojnásobným majstrom Slovenskej republiky.

Svojou precíznou jazdou a vytrvalosťou si vyjazdil aj nádherný titul vicemajstra Zóny strednej a východnej Európy 2022 v kategórii Rotax Mini Max. Pevne veríme, že tých nespočetne veľa najazdených kilometrov na trati, získané skúsenosti, perfektný koučing a dobrú kondičnú prípravu dokáže v závere roka zúročiť a na svetovom finále bude úspešný. Ďakujeme všetkým známym aj neznámym za podporu a držte nám palce v Portimao!

KG, foto: Jakub Rovný, race.sk

Mrežovník

Tentoraz sme si vybrali starý recept po babičke, ktorý je overený gazdinkami. Určite zmizne ešte teplý. Máme sezónu jabĺk a sliviek, tak výber ovocia necháme na vás.

Čo potrebujeme:
- 500 gramov polohrubej múky
- 200 mililitrov mlieka
- 120 mililitrov oleja
- 100 gramov kryštálového cukru
- 1/2 droždia
- 2 žĺtky
- 1/2 čajovej lyžičky soli

Na potretie:
- 1 vajce
- 1 polievkovú lyžicu mlieka

Jablková plnka:
- 1 kilogram jabĺk
- 1 čajová lyžička škorice
- 1 vanilkový cukor, práškový cukor
- 250 gramov tvarohu
- chia semiačka

Na takéto množstvo surovín budete potrebovať plech s rozmermi 39 x 29 cm.

Postup

Z vlažného mlieka, trochy (1 lyžičky) kryštálového cukru a droždia si pripravíme kvások, ktorý necháme nakysnúť približne 10 minút.

V miske si dôkladne premiešame preosiatu polohrubú múku, zvyšok kryštálového cukru, olej, žĺtky, soľ a prilejeme kvások. Vypracujeme cesto, ktoré sa na misku a ruku nelepí a pekne sa leskne.

Cesto poprášime na povrchu múkou a necháme na teplom mieste vykysnúť približne na 1 hodinu (môže to byť aj menej, podľa teploty v miestnosti).

Medzitým si pripravíme plnku: ošúpané jablká nastrúhame na hrubom strúhadle a v hrnci, do ktorého sme pridali trošku vody, podusíme. Pridáme škoricu a cukor – podľa chuti. Niektoré jablčka sú také sladké, že ich netreba dosladiť.

Vykysnuté cesto na doske ešte raz premiesime a rozdelíme na dve časti. Väčšiu časť vyvaľkáme a dáme na tukom vymastený a múkou vysypaný plech. Cesto môžeme potrieť slivkovým lekvárom, potom naň rozložíme vymiešaný tvaroh s jedným vajíčkom a vanilkovým cukrom a na záver udusené jablká.

Z menšieho kusa cesta vyvaľkáme placku a ostrým nožom pozdĺžne narežeme pásy rôznych veľkostí, ktoré pokladáme na povrch jablkovej plnky ako mriežku. Mriežku natrieme vajíčkom vyšľahaným s mliekom.

Vrch mriežky po natretí vajíčkom môžete posypať aj chia semienkami, môžu sa použiť aj nadrobno nasekané oriešky.

Rúru predhrejeme na teplotu 200 °C. Po 15 minútach pečenia teplotu znížime na 120 – 130 °C a pomaly dopekáme ďalších 15 minút. Dĺžku pečenia si regulujte podľa skúsenosti s vlastnou rúrou, niekedy to môže byť dlhšie, ale aj kratšie.

Vychladnutý koláč posypeme práškovým cukrom.

Erika Mlynská, foto: švo

Výberové konanie

Bratislavský samosprávny kraj

Predseda Bratislavského samosprávneho kraja vyhlasuje výberové konanie na vytvorenie zoznamu na obsadenie pracovnej pozície **RIADITEĽA/RIADITEĽKY Domova sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov Kaštieľ, Hlavná 13, 900 31 Stupava s nasledujúcimi podmienkami:**

Ponúkaný plat: od 1 800 € (odmeňovanie sa realizuje v zmysle zákona č. 553/2003 Z. z. o odmeňovaní niektorých zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme a doplnení niektorých zákonov)

DRUH PRACOVNÉHO POMERU:
hlavný pracovný pomer na dobu určitú (po splnení zákonného predpokladu, ktorým je vymenovanie zastupiteľstvom BSK podľa § 11 ods. 2 písmeno h) zákona č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch zmena pracovného pomeru na dobu neurčitú)

POŽADOVANÁ PRAX:
minimálne 3 roky riadiacej praxe alebo 5 rokov práce v zariadení sociálnych služieb

NÁPLŇ PRÁCE:
- riadiť, organizovať a kontrolovať činnosť zariadenia s cieľom zabezpečiť plynulú prevádzku v zmysle platných právnych noriem,
- vykonávať analytickú činnosť v súvislosti s návrhom plánu a rozpočtu riadenia,
- analyzovať a vyhodnocovať hospodárenie s rozpočtovými prostriedkami zariadenia,
- vykonávať priebežnú a predbežnú kontrolu hospodárenia s verejnými prostriedkami,
- zodpovedať za dodržiavanie počtu zamestnancov a mzdových prostriedkov, investičných a neinvestičných výdavkov,
- vykonávať práce vo verejnom záujme súvisiace s poskytovaním sociálnej služby v zariadení sociálnych služieb, uzatváranie zmluvy o poskytovaní sociálnej služby fyzickej osobe, uzatváranie dodatkov k zmluve o poskytovaní sociálnej služby fyzickej osobe v prípade zmeny skutočností, ktoré sú predmetom zmluvy o poskytovaní sociálnej služby,
- pozícia nie je vhodná pre absolventa.

ĎALŠIE POŽIADAVKY NA UCHÁDZAČA:
- vysokoškolské vzdelanie II. stupňa humanitného, ekonomického alebo právneho zamerania,
- písomne predložiť koncepciu efektívneho riadenia Domova sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov Kaštieľ, Hlavná 13, 900 31 Stupava (v max. rozsahu 4 strán),
- znalosť legislatívy z oblasti poskytovania sociálnych služieb a rozpočtových pravidiel verejnej správy,
- všeobecný prehľad,
- organizačné, manažérske a komunikatívne zručnosti,
- schopnosť viesť pracovný tím a motivovať podriadených zamestnancov,
- bezúhonnosť.

ZOZNAM POŽADOVANÝCH DOKLADOV:
- doklad o dosiahnutom vzdelaní (overená kópia),
- profesijný životopis s uvedením referencie,
- výpis z registra trestov – nie starší ako tri mesiace,
- koncepcia efektívneho riadenia Domova sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov Kaštieľ, Hlavná 13, 900 31 Stupava (v max. rozsahu 4 strán).

Požadované doklady je potrebné doručiť **do podateľne** Úradu Bratislavského samosprávneho kraja, Sabinovská 16, 820 05 Bratislava **do 20. 11. 2022.** Obálku s materiálmi označiť **„Výberové konanie – Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Kaštieľ, Hlavná 13, 900 31 Stupava, NEOTVÁRAŤ!“.**

Na osobný pohovor budú pozvaní iba tí uchádzači, ktorí splnia stanovené podmienky.

i2022001006

VYDAVATEĽ: Mesto Stupava, Hlavná 1/24, 900 31 Stupava **IČO:** 00305081 **DISTRIBÚCIA:** zadarmo do domácností **DÁTUM VYDANIA:** 21. októbra 2022, poradové číslo 10/2022, štvrtý ročník **KONTAKTY:** e-mail: noviny@stupava.sk **REDAKČNÁ RADA:** Mgr. Silvia Blahútová Nagyová, PhDr. Stanislav Rumann, Mgr. Eva Sládková, PhDr. Eva Švoňavová **ŠÉFREDAKTORKA:** PhDr. Eva Švoňavová, eva.svonavova@stupavskenoviny.sk **FOTOGRAF:** Peter Kubička **JAZYKOVÁ KOREKTÚRA:** Ivana Fábryová **POST PRODUKCIA:** Jena Šimková **GRAFICKÉ SPRACOVANIE:** Ing. Matej Kotuľa **TLAČ:** Petit Press, a.s. **NÁKLAD:** 6 500 ks
Redakčná rada si vyhradzuje právo príspevky krátiť, redakčne upraviť alebo aj nezverejniť. Názor vydavateľa a redakčnej rady sa nemusí zhodovať s názormi prispievateľov, za obsah nesie zodpovednosť autor príspevku. Vydavateľ nezodpovedá za pravdivosť a obsah informácií obsiahnutých v platenej inzercii a v neredakčných príspevkoch.
REGISTRÁCIA: MK SR, EV 5773/19 ISSN 1339-9136

Občianske združenie
Alternatívne kultúrne fórum
a Mestská knižnica
Ruda Morica v Stupave
vás srdečne pozývajú
na výstavu fotografií
Vladimíra Švestku
Sakrálne stavby
NA SLOVENSKU
Vernisáž výstavy sa uskutoční
4. novembra 2022 o 18.00 hodine.
Hudobný hosť vernisáže výstavy:
Večerný motýľ
Žijú iným plynutím času.
Sú studnicou poznania
svetskej histórie,
architektúry či umenia.
Sakrálne a náboženské
stavby sú jedinečným
záznamom o našom živote
v tejto krajine, našej zemi.
Mapujú jedenásť storočí
kresťanskej histórie
na Slovensku.
Mestská knižnica Ruda Morica
Hlavná 90/A, Stupava
4.–30.11.2022
Toto podujatie je organizované
s finančnou podporou mesta Stupava
KULTÚRNE FÓRUM
Mestská KNIŽNICA Ruda Morica
MESTSKÉ KULTÚRNE A INFORMAČNÉ CENTRUM Stupava
helena